

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON MANAGEMENT OF LEARNING RESOURCES
IN MULTICULTURAL SCHOOL OF WIANG PHANG KHUM EDUCATIONAL
DEVELOPMENT NETWORK, MAE SAI DISTRICT,
CHIANG RAI PROVINCE.

An Independent Study in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

August 2018

Copyright of University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ

แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ

อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ของ รุ่งนภา มาอุดม

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร. น้ำฝน กันมา)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัถ)

เรื่อง:	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	รุ่งนภา มาอูด, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัย พะเยา, 2561
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. น้ำฝน กันมา
คำสำคัญ	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้, สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันและที่พึงประสงค์และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยวิเคราะห์ ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติการสอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 219 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง รองลงมาคือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง รองลงมาคือ ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

2. แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินงานตามขอข่วยการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบต่อเนื่อง สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพให้กับครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ มีทักษะ ทศนคติและเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมเพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมหรือหลักสูตร ตลอดจนจัดสรรงบประมาณ อีกทั้งดูแลทรัพยากร อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร ควรมีการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน และจัดทำแผนใหม่ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นวงจรของแผนต่อไป

Title: Roles of school administrators on management of learning resources in multicultural school of Wiang Phang Khum Educational Development Network, Mae Sai District, Chiang Rai Province.

Author: Rungnapa Ma-ud, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2018

Advisor: Dr. Namfon Gunma

Keyword Roles of administrators, teaching resources management, multicultural school

ABSTRACT

This research purpose of the study was to investigate the role of current and desirable school administrators and to study the ways of school managing learning resources within the multicultural schools of Wiang Phang Khum Educational Development Network, Mae Sai District, Chiang Rai Province as an analytical unit. The population consisted of 219 school administrators and teachers in Wiang Phang Khum Educational Development Network, the academic year 2017 totally 8 schools. The instrument used was the 5 scales questionnaire. The statistic used were percentage, mean, and standard deviation (S.D.).

The research found that

1. The role of current and desirable school administrators and to study the ways of school managing learning resources within the multicultural schools of Wiang Phang Khum Educational Development Network, the overall was at high level. When considering in each aspect found that the highest average was the reporting data to develop and improve, followed by supervision, monitoring and evaluation, and the lowest average was the planning.

The role of desirable school administrators in managing learning resources within multicultural schools of Wiang Phang Khum Educational Development Network, the overall was at high level. When considering in each aspect found that the highest average was the reporting data to develop and improve, followed by the implementation of planning and the lowest average was the implementation of learning resources in schools.

2. The guidelines for learning resources management within multicultural schools of Wiang Phang Khum Educational Development Network, Mae Sai District, Chiang Rai Province thus the school administrators should encourage teachers to teach and all educational personnel to cooperate in learning resources management within the basic educational school to be accurate and systematic consisting the context of multicultural school. Should be promoted and professional developing for teachers and all educational personnel to have knowledge, skills, attitudes, and understand about learning resources management within multicultural schools for the development of activities or curriculum, including budget, resources and equipment management, facilities, and resources support. Should be evaluated, summarized, and reported. Making a new plan to start the next cycle.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีความสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.น้ำฝน กันมา ที่ได้เอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.รัชนีต สุทธิพงษ์ อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายบุญณวิช เทพสุรินทร์ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพาน และนายเสกสรรทุนอินทร์ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสันทราย ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำทั้ง 8 โรงเรียนทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาตอบแบบสอบถาม ตลอดจนเพื่อน ๆ สาขาการบริหารการศึกษาที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างกำลังใจกำลังใจจนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

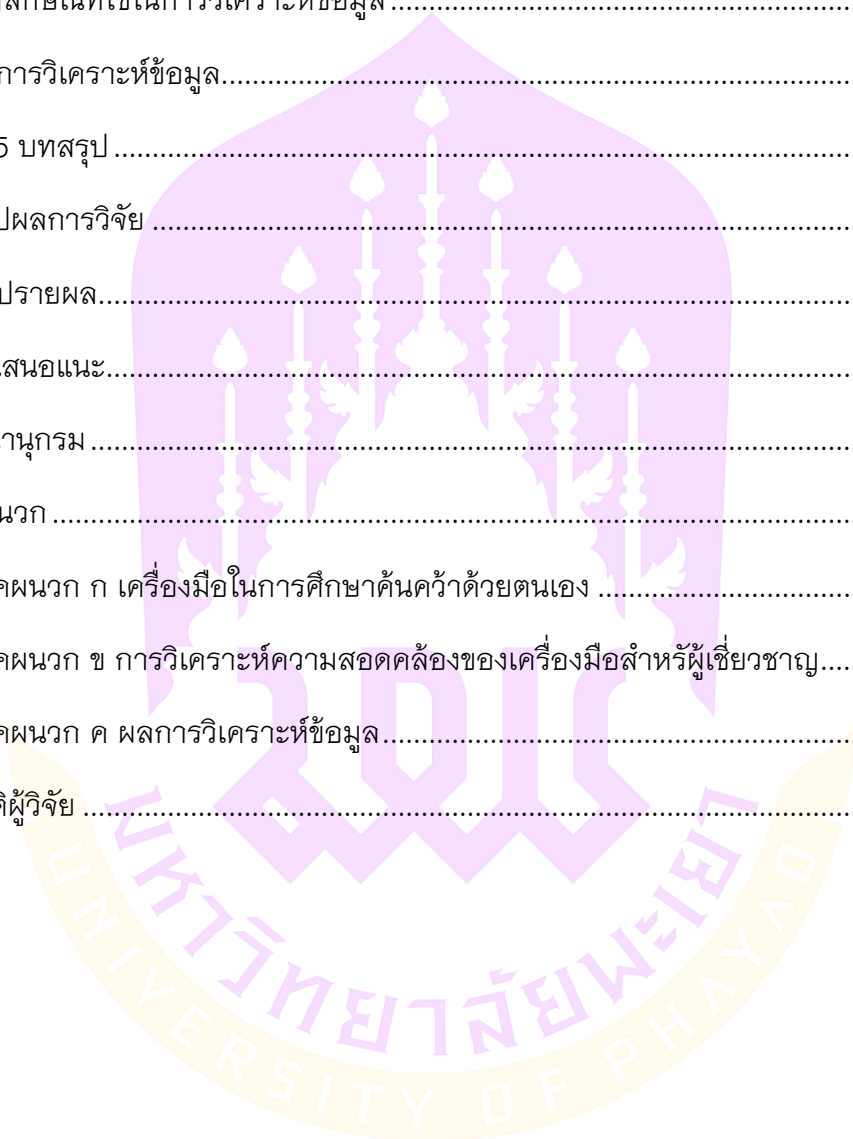
ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาเพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณทุกท่าน และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้การศึกษแก่ผู้ศึกษาค้นคว้าจนบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

รุ่งนภา มาอุดม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา	12
การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้.....	17
สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53

การวิเคราะห์ข้อมูล	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
บทที่ 5 บทสรุป.....	81
สรุปผลการวิจัย	82
อภิปรายผล.....	86
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	104
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ.....	114
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
ประวัติผู้วิจัย	121

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนของระบบการบริหารจัดการตามกระบวนการวงจร คุณภาพ PDCA.....	33
ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามตำแหน่ง	50
ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามโรงเรียน	50
ตาราง 4 แสดงจำนวนข้อมูล ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	57
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การวิเคราะห์บทบาท ผู้บริหาร สถานศึกษาในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	59
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการวางแผน บทบาท การ วางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบท โรงเรียน	61
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการนำแผนสู่การ ปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบ เฉพาะงานการจัดแหล่งการ เรียนรู้	63
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการดำเนินงานจัด แหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกและสนับสนุนทรัพยากร	64
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล	68
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการประเมินผลสรุปและ จัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน.....	70
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการนำข้อมูลจาก การ รายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง	72

ตาราง 12 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการวางแผน
 บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน..... 73

ตาราง 13 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการนำแผนสู่
 การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัด
 แหล่งการเรียนรู้ 74

ตาราง 14 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการดำเนินงาน
 จัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
 ความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร..... 75

ตาราง 15 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการนิเทศ
 กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศกำกับ ติดตามประเมินผล 77

ตาราง 16 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการ
 ประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน 78

ตาราง 17 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการนำข้อมูล
 จากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและ
 ปรับปรุง..... 79

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ไม่สิ้นสุด ที่เน้นทักษะกระบวนการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสำคัญในทุกด้าน การพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องพัฒนาคน เป็นอันดับแรก โดยการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองแก่คนในสังคม ทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและส่งผลให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545, หน้า 3) การส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพในทุก ระดับ ทุกประเภทการศึกษา และครอบคลุมคนทุกช่วงวัย และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตแก่ทุกคนนั้นเป็นวาระสำคัญของการประชุมสมัชชาใหญ่องค์กร สหประชาชาติในปี พ.ศ. 2558 โดยกำหนดให้เป็นเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) เกี่ยวกับเป้าหมายในข้อที่ (4) ที่กล่าวว่า การได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมทั่วถึงและส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต แก่ทุกคนกล่าวได้ว่าเป็นการวางเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกในอีก 15 ปีข้างหน้า จึง นับเป็นความท้าทายของประเทศต่าง ๆ ในโลกรวมถึงประเทศไทยที่จะดำเนินการให้บรรลุ เป้าหมายการศึกษาร่วมกัน ที่ให้เกิดขึ้นจริงและสำเร็จทันเวลาในปี พ.ศ. 2573 เมื่อพิจารณา กรอบนโยบายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศไทยและจุดเน้นสาระสำคัญที่นำสู่การ ปฏิรูปการศึกษากับกรอบและทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ที่ กำหนดไว้ 10 ประการนั้นพบว่าทิศทางการจัดการศึกษามีความสอดคล้องในหลายประเด็น เช่น การส่งเสริมให้ทุกคนได้รับองค์ความรู้และทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและ การดำเนินชีวิตที่ยั่งยืนรวมถึงความเป็นพลเมืองสิทธิหน้าที่ความเสมอภาคชายหญิงการจัดการ ความขัดแย้งและส่งเสริมสันติภาพ สอดคล้องกับกรอบและทิศทางการจัดการศึกษาไทยที่ว่า ต้องมีส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยและทุกกลุ่มได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสามารถ พัฒนาสร้างและเข้าถึงองค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้ได้โดยง่ายและสะดวกพร้อมจัดการความรู้ และนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับวัฒนธรรมวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตในสังคม แสดงให้เห็นว่าการจัด การศึกษาไทยให้ความสำคัญกับการสร้างแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดหลักการสำคัญ ใน มาตรา 49 ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัด

ให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550, หน้า 28) ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดระบบการศึกษาในหมวด 3 มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและสอดคล้องกับมาตรา 25 ที่กล่าวว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบและอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 5) จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าวทำให้สรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ได้ว่าเป็นแหล่งให้ความรู้ที่แต่ละบุคคลต้องการแสวงหาสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต้นกำเนิดเฉพาะด้านและสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ความรู้อื่นได้อย่างหลากหลายเป็นการส่งเสริมให้เกิดเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบตลอดชีวิต

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทในการบริหารและจัดการให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกันกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอนคือการวางแผนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การนิเทศติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการและเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกันกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการ (ทัศนีย์ วงศ์ยืน, 2547) ดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกันกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การนิเทศติดตามประเมินผลเพื่อ

ปรับปรุงการบริหารการจัดการและเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น (ไพโรจน์ คะเซนทร์, 2552, หน้า 7-9) สอดคล้องกับแนวคิดของเดมมิ่ง ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารอย่างชัดเจนและรัดกุมซึ่งเป็นหลักการบริหารที่สามารถนำมาปรับใช้กับภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนด้านการจัดการศึกษาที่สนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้โดยใช้ วงจรคุณภาพ PDCA ของ (เดมมิ่งอ้างถึงใน Vroman and Luchsinger, 1994, p. 189) (Deming Cycle: PDCA) วงจรคุณภาพนี้เป็นกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและแก้ปัญหา เพื่อประกันคุณภาพของกระบวนการจัดการการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษามีคุณภาพ การบริหารคุณภาพจะทำให้การบริหารงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา มีการทำงานที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบบริหารจัดการที่ดีตามระบบวงจรคุณภาพด้วยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การพัฒนาปรับปรุง (Action) ทั้ง 4 ขั้นตอนนี้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ทั้งในระดับปฏิบัติ เช่น การวางแผนและออกแบบการเรียนรู้ของผู้สอน การบริหารจัดการสื่อและเทคโนโลยีของฝ่ายสนับสนุน การสอนและในระดับบริหารหรือระดับนโยบายโดยนำไปใช้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการบริหารเป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 14)

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับด้านงานวิชาการและด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำนั้น แต่ละโรงเรียนได้มีการจัดนิทรรศการวิชาการทุกปีการศึกษา และเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนประจำปี กล่าวว่าเมื่อพิจารณาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายด้านพบว่า มีระดับมากทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารและการปฏิบัติงาน ด้านการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ของบุคคล แต่ด้านกายภาพมีความคิดเห็นน้อยกว่าด้านอื่น ๆ รวมการเสนอแนวทางว่าควรมีการพัฒนาปรับปรุงในด้านกายภาพคือควรมีอาคารสถานที่ และอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน (รายงานการประเมินผลสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ, 2559 หน้า 61) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชลธิชา ประทุม, 2556 หน้า 78) ที่กล่าวว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ยังมีปัญหาหลายด้าน อาทิ ขาดระบบบริหารจัดการให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอ ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพ ผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งขาดการประสานงานและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่ง

เรียนรู้สำหรับบริการแก่สังคมอย่างหลากหลายและเพียงพอ สอดคล้องกับรายงานการประเมินผลภายนอกกรอบแรกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1. 2553, หน้า 25) พบว่าโรงเรียนในสังกัด ส่วนใหญ่มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ แต่ยังขาดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องกับบทความวิจัยของ (ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เชาวลิต กীরติพงศ์, 2556, หน้า 96) ได้สรุปผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นยังขาดการให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และการใช้แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน การติดตามประเมินผล ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและพัฒนาไม่ได้ นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานและบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำไปสู่การสนองตอบตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544)

จากสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ (แผนปฏิบัติการสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ, 2559) ยังไม่มีการศึกษารายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจนและขาดการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น และเพื่อให้มีการวางแผนพัฒนาพื้นที่โรงเรียนให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนซึ่งแหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขอีกทั้งสอดคล้องกับนโยบายจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 ดังที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2549, หน้า 10) กล่าวว่า “สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการจัดการศึกษาแบบบูรณาการกับชีวิต อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความต้องการของท้องถิ่นและประชาชนที่มีลักษณะเฉพาะบนพื้นฐานของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน”

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจและมองเห็นความสำคัญของบทบาทผู้บริหารในการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการจัดการศึกษาที่ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของผู้เรียนและชุมชนในพื้นที่

มีความแตกต่างกันจึงเป็นประเด็นที่ทำนายสำหรับผู้วิจัย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐบาลในการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความต้องการ และวิถีชีวิตของผู้คนที่ประกอบไปด้วยชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาและระดับศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และครูผู้สอนก็ยังไม่ได้นำแหล่งเรียนรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร และเชื่อมั่นว่า ถ้าหากมีการบริหารพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดจะช่วยตอบสนองการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช พ.ศ.2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ สนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561

การวิจัยดังกล่าวนี้มุ่งเน้นศึกษามุมมองบทบาท (Perspectives) ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม ว่าผู้บริหารมีแนวคิดหรือมุมมองอย่างไร การมีบทบาทที่แสดงมุมมองที่กว้างและลึกซึ่งเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้คนในพื้นที่ และการแสดงออกหรือการกระทำ (Action) กลยุทธ์หรือวิธีต่าง ๆ ที่ผู้บริหารดำเนินการจัดการตามแนวทางของสถานศึกษา การศึกษาบทบาทผู้บริหาร การแสดงออกทางด้านบทบาทของผู้นำจะช่วยให้เข้าใจนวัตกรรม ตัวแบบ หรือวิธีการต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายของการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา นอกเหนือจากการศึกษาเกี่ยวกับมุมมองบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ผู้วิจัยยังศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ และข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาหรือกระทรวงศึกษาธิการในการเข้าใจเกี่ยวกับบริบทในการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการบริหารและจัดการศึกษาในยุคความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพสิ่งแวดล้อมในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีขอบเขตดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาบทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยศึกษาการใช้ระบบการบริหารจัดการตามวงจรของเดมมิง PDCA ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงานวิจัย (Plan) การปฏิบัติตาม ยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงานวิจัย (Do) การติดตาม ประเมินผลกรปฏิบัติงาน (Check) การปรับปรุงแก้ไข (Act) และศึกษาความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลดังกล่าวมาศึกษาสังเคราะห์แบ่งออกได้ 6 ด้านคือ 1. ด้านบทบาทการวางแผนการจักระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน 2. ด้านบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ 3. ด้านบทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร 4. ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม 5. ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน 6. ด้านบทบาทการนำข้อมูลจากรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน 8 โรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2560 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูผู้สอน จำนวน 205 คน จำนวนทั้งสิ้น 219 คน

ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ บทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จากการใช้ระบบการบริหารจัดการตามระบบวงจรของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งประกอบด้วย 1. ด้านบทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน 2. ด้านบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ 3. ด้านบทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร 4. ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม 5. ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน 6. ด้านบทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุงและแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตระยะเวลาการเก็บข้อมูล 1 ภาคการศึกษา ปีการศึกษา 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการมุ่งมั่นพัฒนาในด้านการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โดยการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ และกลุ่มของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน มีรูปแบบและกระบวนการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหารทางการศึกษา

2. **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบัน** หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงออกและสามารถสังเกตเห็นได้จากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3. บทบาทผู้บริหารที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องการให้แสดงออกจริงจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

4. แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา หมายถึง คน สิ่งของ สถานที่ และสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถให้ความรู้เฉพาะตัวและเชื่อมโยงความรู้เป็นความรู้และประสบการณ์ใหม่ให้แก่บุคคลทุกระดับทุกเพศและทุกวัยที่สนใจจะเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 แหล่ง ได้แก่

4.1 แหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ปรากฏการณ์ธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต ฯลฯ

4.2 แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ห้องสมุด ห้องหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน Resource Center สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ ฯลฯ

5. การบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง งานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยการใช้กระบวนการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่งอ้างอิงใน (Vroman and Luchsinger, 1994, p. 189) (Deming Cycle: PDCA) และการจัดการแหล่งเรียนรู้ จึงใช้เช่นเดียวกันกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงาน (Plan) การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงาน (Do) การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน(Check) การปรับปรุงแก้ไข (Act) เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการและเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

6. บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการมุ่งมั่นพัฒนาในด้านการกำหนดยุทธศาสตร์นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนพหุวัฒนธรรม

7. บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการมุ่งมั่นพัฒนาในด้านการบริหารงานการจัดแหล่งการเรียนรู้โดยดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินผล การกระจายงานให้บุคลากรในสถานศึกษา การส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

8. บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกและสนับสนุนทรัพยากร หมายถึง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการมุ่งมั่นพัฒนา
ในด้านการบริหารงานการจัดแหล่งการเรียนรู้โดยดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่
อุปกรณ์ สื่อเรียนรู้ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและ
สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

9. บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม หมายถึง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการ
มุ่งมั่นพัฒนาในด้านการบริหารงานการจัดแหล่งการเรียนรู้โดยดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม
ผลการปฏิบัติงานของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

10. บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน หมายถึง บทบาทผู้บริหาร
สถานศึกษา ในการมุ่งมั่นพัฒนาในด้านการบริหารงานการจัดแหล่งการเรียนรู้โดยดำเนินการ
ประเมินผลการดำเนินงาน จัดทำรายงานและสรุป มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน
แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

11. บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง หมายถึง
บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการมุ่งมั่นพัฒนาในด้านการบริหารงานการจัดแหล่งการเรียนรู้
โดยการปรับแผน และการจัดทำแผนใหม่ มีการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและ
ปรับปรุง เพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้
แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

12. สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่สองชาติพันธุ์
ขึ้นไป มาเรียนอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม สถานศึกษาจึงมี
หน้าที่จัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่างทางด้านภาษาและวิถีชีวิต บนพื้นฐานของ
การยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. ทำให้ทราบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐบาลหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในบริบทที่คล้ายคลึงกับผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถประยุกต์แนวทางและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระสำคัญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา บทบาทความเป็นผู้นำสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

- 1.1 ความหมายของบทบาท
- 1.2 ความสำคัญของบทบาท
- 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
- 1.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษา

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

- 2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
- 2.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
- 2.3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
- 2.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
- 2.5 ระบบการบริหารจัดการตามวงจรของเดมมิง PDCA

3. สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

- 3.1 ความหมายของพหุวัฒนธรรม
- 3.2 สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม
- 3.3 การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม

4. กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศ
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของบทบาท

ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2536, หน้า191 อ้างอิงใน จรัญ มาพิทักษ์, 2557) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท หมายถึง บทบาทเป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบัน ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิ์และหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ บทบาทแต่ละบทบาทเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันและเป็นส่วนประกอบเพื่อทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ในสถาบันนั้น ๆ

พวงเพชร สุรัตน์วิกุล และเมธอมาลัย ราชภัณฑารักษ์ (2547, หน้า 78 อ้างอิงใน จรัญ มาพิทักษ์, 2557) กล่าวว่า บทบาท ใน 3 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทในอุดมคติ ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ ตามความคาดหวังของบุคคลในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำซึ่งอาจไม่มีใครกระทำตามนั้นก็ได้

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทที่แสดงออกจริง เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ๆ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

สรวงทิพย์ ภูักฤษณา (2545, หน้า 22) ได้สรุปว่า บทบาท หมายถึง การแสดงออกหรือพฤติกรรมที่บุคคล ประพฤติ ปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ของสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ และพฤติกรรมคาดหวังของสังคมและบุคคลอื่นซึ่งสิทธิเป็นตัวกำหนด บทบาทก็คือ ตำแหน่งหรือสถานภาพการสังคมหรือบุคคลนั้น

Katz and Kahn (1978, หน้า 179 อ้างอิงใน จรัญ มาพิทักษ์, 2557) กล่าวว่า บทบาทประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นความ ความคาดหวังกับส่วนที่เป็นการปฏิบัติหรือการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นถือว่าเป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง

Levinson (1964, pp. 284-285) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ

1. บทบาท หมายถึง บรรทัดฐาน (Norm) ความคาดหวัง (Expectation) ข้อห้าม (Taboo) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และอื่น ๆ ในลักษณะทำนองเดียวกันซึ่งผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดให้

2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำ เมื่อดำรงตำแหน่งนั้น

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลพึงมี และแสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ที่ตนดำรงอยู่ หรือตามความมุ่งหวังของสังคม พฤติกรรมที่บุคคลในตำแหน่งต่าง ๆ แสดงออกมาจริง และสามารถสังเกตเห็นได้ จัดเป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง และพฤติกรรมที่บุคคลอื่น ต้องการให้บุคคลในตำแหน่งนั้น ๆ แสดงออกมาจัดเป็นบทบาทที่คาดหวัง

1.2 ความสำคัญของบทบาท

ศรินยา จันทสุทธิบุตร (2542, หน้า 19) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทว่าเป็นแนวคิดทางด้านสังคมวิทยาและจิตวิทยาพฤติกรรมที่นำมาใช้ในการศึกษาบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมการมีปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกันทางสังคมจะมีผลต่อบทบาทที่บุคคลดำรงอยู่ บุคคลหนึ่งอาจมีหลายบทบาทขึ้นกับสถานการณ์และสถานภาพบุคคลเป็นอยู่ในการแสดงพฤติกรรมได้เหมาะสมบทบาทอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย บทบาทที่กลุ่มสังคมร่วมกันกำหนดขึ้นมีทั้งบทบาทที่เกิดขึ้นตามวิถีทางกฎหมายหรือบทบาทอื่นที่แบบแผนพฤติกรรมกำหนดขึ้นตามความต้องการหรือการยอมรับของสมาชิกเป็นสำคัญ

บทบาท (Role) มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีผลกระทบต่อคุณค่าหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น เริ่มตั้งแต่เกิดมา และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ล้วนมีบทบาทแตกต่างกันไปหลายสถานะ นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยา ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทไว้ดังนี้

วรพันธุ์ รุ่งกรด (2540, หน้า 9 อ้างอิงใน ดวงกมล กิ่งจำปา, 2555) อธิบายบทบาทคือหน้าที่ (Function) หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหวัง (Expected behavior) ของบุคคลในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่งหน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติแล้วเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมนั้นกำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม

โรลส์ Rolls (1995, หน้า 104-105 อ้างอิงใน ดวงกมล กิ่งจำปา, 2555) กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารเป็นงานที่เปลี่ยนสภาพผู้นำเพื่อต้องการปฏิรูปผู้บริหารให้มีรูปโฉมในคุณลักษณะผู้นำเชี่ยวชาญในวินัยการเรียนรู้ตามแนวคิดของ

เซ็งเก้ Senge (1990, อ้างอิงใน ดวงกมล กิ่งจำปา, 2555) ที่จำเป็นในการบริหารองค์การเรียนรู้ซึ่งเป็นความคาดหวังที่ต้องการให้ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดขึ้นโดยฝึกฝนของผู้นำที่สร้างองค์การเรียนรู้ผ่านการพัฒนาบุคลากรผู้ร่วมงานให้ตอบสนองดังนี้

1. บทบาทผู้นำในการสร้างความคิดเชิงระบบ (Systems thinking) ที่คาดหวังให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจความเป็นทั้งหมด (Understanding the whole)
2. บทบาทผู้นำในการสร้างการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Personal Mastery) ที่คาดหวังให้ผู้ตามเกิดการบำรุงน้ำใจ (Encouragement) การยอมรับ (Acceptance) การมอบอำนาจ

(Empowerment) ความไว้วางใจ (Trust) เปิดเผยตนเอง (Self-discovery) ทำงานเพื่อเกียรติศักดิ์ (Someone worth working for dignity) ความอิสระ (Autonomy) ความสามารถที่บรรลุผล (Full filled potential) เจริญเติบโต (Growth) สนับสนุนทางเลือก (Supported choice) อิสระภาพ (Independence) ระยะเวลาในการสร้างความผิดพลาด (Space to make mistakes) สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง (Support in transition) การเรียนรู้ (Learning) ความรับผิดชอบ (Responsibility) ความสัมพันธ์ส่วนตัวและผู้อื่น (Self/other connection) จุดประสงค์ (Meaning) และสมมุติฐานที่ท้าทาย (Challenge assumptions)

3. บทบาทผู้นำในการสร้างแบบแผนวิธีคิด (Mental Models) ที่คาดหวังให้ผู้ตามมีนวัตกรรม (Innovation) จุดประสงค์ (Meaning) และสมมุติฐานที่ท้าทาย (Challenge assumptions)

4. บทบาทผู้นำในการสร้างและสานวิสัยทัศน์ (Shared Vision) ที่คาดหวังให้ผู้ตามมีความรู้สึกในเป้าหมาย (Sense of purpose) ส่วนบุคคล/คุณค่าการเป็นภาคี (Personal /Values alignment) แรงจูงใจ (Motivation) ความชัดเจน (Clarity) ร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ (Co-develop vision) ผูกพัน (Engement) และความร่วมมือ (Commitment)

5. บทบาทผู้นำในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team learning) ที่คาดหวังให้ผู้ตาม ร่วมออกแบบ (Co-design) การแสดงออกโดยตนเอง (Self-expression) การช่วยเหลือ (Contribution) ขบวนการสร้างสรรค์ (Creativity) การเป็นสังคมเดียวกัน (Social unity) และความสัมพันธ์ (Relationship)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า บทบาทจะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกพฤติกรรม และหน้าที่ที่ทุกคนแสดงออกมา หากการแสดงออกนั้นไม่เป็นไปตามบทบาทของคนนั้นแล้วอาจทำให้พฤติกรรมนั้นไม่เหมาะสม และอาจเกิดผลเสียมากกว่าผลดีก็เป็นได้

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทในหลายประการ ดังนี้

Allport (1967, pp. 181-184) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role Expectation) สังคมคาดหวังให้บุคคลนั้นปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยกลุ่มสังคมและโดยสถานการณ์ที่บุคคลนั้นเป็นอยู่

2. การรับรู้บทบาท (Role Perception) ได้ทราบว่าตนเองมีบทบาทอย่างไรและสามารถมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการ

ของบุคคลนั่นเอง ในการรับรู้บทบาทและความต้องการของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของบุคคล เป้าหมาย ค่านิยมในบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) จะเกิดขึ้นเมื่อมีความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และหน้าที่ของบุคคลนั้น ซึ่งบุคคลไม่ได้ยินยอมรับบทบาททุกบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกให้ได้รับบทบาทนั้น ๆ จากสังคมให้ได้รับบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ เพราะถ้าหากบทบาทที่ได้รับนั้นอาจทำให้เกิดประโยชน์หรือผลเสียต่อประโยชน์ของสังคม หรือขัดแย้งกับความต้องการของสังคม บุคคลที่ได้รับบทบาทนั้นก็จะมีหลีกเลี่ยงหรือไม่ยอมรับบทบาทนั้น

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทที่แสดงจริงตามความคาดหวังของสังคมที่คาดหวัง หรืออาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวัง ซึ่งการที่บุคคลนั้นจะปฏิบัติตามได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการยอมรับในบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ได้รับบทบาทนั้น ๆ อยู่

Getzels and Guba (1957, PP. 423–441) นำเสนอทฤษฎีสังคม โดยมีแนวคิดว่าพฤติกรรมของบุคคลในสังคม คือ หน้าที่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาทกับบุคลิกภาพ รูปแบบของระบบสังคมประกอบด้วย ส่วนประกอบ 2 มิติ ประกอบด้วย

1. มิติทางสถาบัน ประกอบด้วย

1.1 สถาบัน เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อความอยู่รอด

1.2 บทบาท เป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบันที่ผู้สวมบทบาท มีทั้งสิทธิและหน้าที่ แต่บทบาทนั้นเกี่ยวข้องกับซึ่งกันและกัน เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน เพื่อการทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ในสถาบันนั้น ๆ

1.3 ความคาดหวัง เป็นความคิดของบุคคลที่มีบทบาทนั้นความคาดหวังอาจจะมาจากบุคคลที่สวมบทบาทหรือบุคคลอื่นที่อยู่ภายในสถาบันหรือนอกสถาบัน

2. มิติทางบุคคล ประกอบด้วย

2.1 บุคคล หมายถึง มนุษย์ที่มีลักษณะแตกต่างกันในด้านสรีระวิทยาและจิตวิทยา บุคลิกภาพและความต้องการต่างกัน

2.2 บุคลิกภาพ เป็นโครงสร้างของบุคคลในเชิงจิตวิทยา เป็นองค์ประกอบที่เป็นพลวัตในตัวบุคคล ประกอบด้วยความต้องการเป็นหลัก ความต้องการจะเป็นตัวควบคุมการตอบสนองของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล

2.3 ความต้องการ เป็นการกระทำที่อาจจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้และมีความคาดหวังผลสำเร็จในเป้าหมายนั้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทกล่าวถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิบัติจริงตามหน้าที่ ซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคม ผู้ได้รับบทบาทจะแสดงออกในบทบาทนั้นได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางสังคม และรวมถึง คำพูด ลักษณะท่าทาง การตอบสนอง กริยาอาการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบว่าบุคคลนั้นกำลังทำหน้าที่ในตำแหน่งฐานะ หน้าที่สังคมอย่างไร

1.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษา

1) ความหมายของผู้บริหารโรงเรียน/ผู้บริหารสถานศึกษา

ในโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น และมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูให้สามารถปฏิบัติและเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านการปฏิบัติการสอน การปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ครูเป็นผู้ที่มีเกียรติส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างเต็มภาคภูมิ มีผู้ที่ได้ให้ความหมายในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 27) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนคือ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ในแต่ละสถานศึกษา

วิโรจน์ สารัตนะ และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ (2545, หน้า 24-25) ได้ให้นิยาม คำว่าผู้บริหารโรงเรียนในเชิงอุปมา อุมัยหลายแบบ เช่น เปรียบเทียบผู้บริหารโรงเรียนเป็นนักการศึกษา เป็นผู้นำ เป็นผู้บริหารจัดการ และเป็นผู้มีความเชื่อในหลักการของตนเอง และยังกล่าวอีกว่า หน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งมีหน้าที่สร้างสรรค์กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม อำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล การพัฒนาวิชาชีพ การบริหารงบประมาณ การนำเทคโนโลยีมาใช้และการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนคือ บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นทางการและเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา เพื่อดำเนินการทรัพยากรต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อบรรลุนโยบาย ตลอดจนวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารนั้นเปรียบได้กับผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาให้มีความสำเร็จดังที่ตั้งไว้

2) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2549, หน้า 51) การบริหารโรงเรียนตามหลักวิชาการคือการบริหารการศึกษาของโรงเรียน เป็นงานบริหารที่ผู้บริหารจะต้องร่วมกับคณะอาจารย์และบุคลากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียน จัดให้มีขึ้นในการให้การศึกษาแก่เด็กมี 5 ประการ คือ การให้โอกาสทางการศึกษาและปรับปรุงการศึกษาในโรงเรียน หรือการบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารที่เกี่ยวกับชุมชน และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน การบริหารอาคารสถานที่ ธุรการ การเงิน และให้บริการ การบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการ เทคนิค ทรรศนการบุคคล และสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติภารกิจเหล่านี้ให้ลุล่วงด้วยดี สร้างเด็กให้เติบโตขึ้นเป็นสมาชิกของสังคมที่ดี ที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นพลังของประเทศชาติต่อไป

นภาเดช บุญเชิดชู (2544, หน้า 14) การบริหารโรงเรียน คือการดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในบริการทางการศึกษา

ประกอบ บุญญานุกพงศ์ (2539, หน้า 18) การบริหารโรงเรียน หมายถึง ความพยายามในการดำเนินงานของคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งระบบโรงเรียน ที่จะพัฒนาสมาชิกของสังคม เด็ก เยาวชน ประชาชนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนจรรยาบรรณคุณธรรมเจตคติที่พึงงามตามที่สังคมต้องการ

สรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โดยการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ และกลุ่มของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน มีรูปแบบและกระบวนการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหารทางการศึกษา

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

2.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวเราที่ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น สื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งวิทยาการว่าหมายถึง บุคคล สถานที่ ธรรมชาติ หน่วยงานองค์การ สถาบันประกอบการ ชุมชนและอื่น ๆ ที่มีทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน ทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้สอน ผู้สนใจสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้สรุปความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่าหมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในสังคมรอบตัวเราทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตเป็นสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้ และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มัญญา นวลศรี (2552) ได้ให้ความหมายว่า แหล่งเรียนรู้หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สถาบัน หน่วยงาน และวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เทคโนโลยี สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ กิจกรรม ประเพณีหรือการดำเนินชีวิตในชุมชน ในท้องถิ่นที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากความหมายต่าง ๆ สรุปได้ว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง คน สิ่งของ สถานที่ และสิ่งประดิษฐ์ พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่เสมือนที่สามารถให้ความรู้เฉพาะตัวและเชื่อมโยงความรู้เป็นความรู้และประสบการณ์ใหม่ให้แก่บุคคลทุกระดับทุกเพศและทุกวัยที่สนใจจะเรียนรู้

2.2 ความสำคัญและความจำเป็นของแหล่งเรียนรู้

ติเรก พรสีมา (2543) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า เป็นแหล่งความรู้ที่นักเรียนสามารถไปค้นคว้าหาความรู้ได้ทั้งในเวลาก่อนและหลังเลิกเรียนและในวันหยุดราชการและยังเน้นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจากหลายชุมชนมาใช้ร่วมกันได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวถึงความสำคัญในลักษณะของการใช้แหล่งเรียนรู้สนับสนุนการจัดการเรียนว่า ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้แบบองค์รวม ได้ฝึกคิดและฝึกปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นและได้เรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้คนที่หลากหลาย จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนเข้ากับวิถีชีวิต มีความผูกพันกับท้องถิ่น เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมและยังสามารถบูรณาการภูมิปัญญาไทยและสากลเพื่อนำปรับใช้กับวิถีไทยได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ว่าเป็นแหล่งวิทยาการสำหรับนักเรียนได้ฝึกสืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะการสังเกต ฝึกคิด ฝึกพัฒนาการ ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของความงาม ความสุนทรีย์ และก่อให้เกิดความสามารถทางการเรียนรู้แบบองค์รวมทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะนิสัย ซึมซับสิ่งที่ดีงามจาก ภูมิปัญญา หล่อหลอมจิตใจเกิดความรัก ความศรัทธาและหวงแหนทรัพยากรของประเทศชาติ

จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้สรุปความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ได้ว่า เป็นแหล่งให้ความรู้ที่แต่ละบุคคลต้องการแสวงหา สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต้นกำเนิดเฉพาะด้านและสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ความรู้อื่นได้อย่างหลากหลาย เป็นการส่งเสริมให้เกิดเรียนรู้ทั้งในระบบ และนอกระบบตลอดชีวิต

2.3 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกับกระบวนการบริหารและการจัดการงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนการนำไปสู่การปฏิบัติ การนิเทศติดตาม ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการและเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนี้ (ทัศนีย์ วงศ์ยืน, 2547)

1. การวางแผน

การวางแผนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึง 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด

1.2 การจัดระบบการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน การพัฒนาบุคลากร การวิจัยและพัฒนา โครงการอื่น ๆ ระบบข้อมูลสารสนเทศ และงบประมาณของโรงเรียน

1.3 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจ

1.4 การจัดทำแผนกลยุทธ์ จะต้องดำเนินการร่วมกับกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ฝ่ายบริหารของโรงเรียน คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่าย ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ (สุวัฒน์ ศิริรินทร์, 2549)

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis ที่เป็นจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค(Threats)

ขั้นตอนที่ 2 นำผลจากการวิเคราะห์ SWOT มากำหนดแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission Statement) เป้าหมาย (Goals) เป็นการกำหนดความมุ่งหวังทิศทาง และความสำเร็จในอนาคต

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานเป็นการกำหนดมาตรการการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 4 แปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดเป็นการกำหนดงานโครงการกิจกรรม ให้สอดคล้องกับภารกิจ และสภาพปัญหา หรือสิ่งที่พัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จและเป้าหมายโดยจัดทำเป็นตัวชี้วัด

2. การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

การนำแผนไปสู่การปฏิบัติเป็นกิจกรรมภายหลังการจัดทำแผนกลยุทธ์ โดยดำเนินการในขั้นตอนของการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาในรูปแบบของงาน โครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้น ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญ 2 ขั้นตอนที่จะนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

2.1 ขั้นตอนการประสานแผน เป็นขั้นตอนจัดความซ้ำซ้อนของงาน การบูรณาการเนื้อหาสาระของงานแต่ละโครงการ การสั่งการเพื่อมอบหมายงาน การจัดสรรทรัพยากร

2.2 ขั้นตอนการกำกับ ติดตามประเมินผล เป็นขั้นตอนเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีอุปสรรคในการดำเนินงานอะไรบ้าง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระหว่างดำเนินการ เป็นกิจกรรมเชิงวิเคราะห์ ผลของกิจกรรมและแผนการดำเนินกิจกรรม ในส่วนของการประเมินผล จะพิจารณาความแตกต่างของสภาพที่ต้องการกับสภาพที่เป็นจริงของการดำเนินการว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร เพื่อตัดสินใจจะยอมรับ หรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3. การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล

การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล เป็นกิจกรรมในกระบวนการบริหารและการจัดการซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบ จะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีการกำหนดขั้นตอนและกำหนดกิจกรรมการกำกับ ติดตามประเมินผลให้ชัดเจน ซึ่งหลักการของการนิเทศ การติดตามการประเมินผล มีดังนี้

การนิเทศ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูต้นแบบหรือหัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าโครงการ และครู ในสถานศึกษาเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาในหน้าที่ความรับผิดชอบในลักษณะของเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นการนำความสามารถพิเศษของครูคนหนึ่งมาช่วยเหลือ เพื่อประโยชน์ของเพื่อนครูคนอื่น ๆ ที่มีความสามารถในเรื่องนั้นด้อยกว่า หรือเพื่อการช่วยเหลือให้คำแนะนำในเรื่องของการบริหารโครงการสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การติดตาม เป็นกระบวนการของการควบคุม ดูแล ให้งาน/โครงการดำเนินไปอย่างต่อเนื่องสามารถควบคุมช่วงเวลาการปฏิบัติงาน (ให้เสร็จสิ้นตามช่วงเวลาที่กำหนด) และสามารถแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการได้ทันที่วงที่ไม่เกิดผลเสียหรือข้อบกพร่องต่องานโครงการในภาพรวม เมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในขั้นตอนสุดท้าย

การประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากของการวางแผน เพราะการประเมินผลจะเป็นตัววัด และบอกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วางแผน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับแผนทุกฝ่ายได้รู้ว่าแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้ทั้งกำลังคน กำลังแรงงาน และค่าใช้จ่าย(งบประมาณ) นั้น เมื่อเสร็จสิ้นแผนแล้วผลที่ได้เป็นประการใดเป็นไปตามที่คาดหมายและมุ่งหวังมากน้อยเพียงใด คุ่มค่าหรือไม่ ควรดำเนินโครงการต่อไป ควรหยุด หรือควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

การประเมินผลควรกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผน/โครงการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารโครงการ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้รับความเข้าใจไปของการดำเนินโครงการสามารถตรวจสอบ ควบคุม และติดตามงานได้ ในส่วนของผู้ปฏิบัติงานจะสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผน มีความระมัดระวัง และเตรียมพร้อมที่จะทำงานมากขึ้น เพื่อเตรียมรับการตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน อันเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานโดยฝ่ายบริหารได้อีกประการหนึ่ง

2.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การจัดกระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด ประกอบด้วยบทบาทของครูผู้สอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการวัดผลประเมินผลของผู้เรียน ดังนี้

บทบาทของครูผู้สอน

บทบาทของครูผู้สอนควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ผู้จัดการ (Manager) เป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมแบ่งกลุ่ม หรือจับคู่ มอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนทุกคน จัดการให้ทุกคนได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถความสนใจของตน
2. ผู้ร่วมทำกิจกรรม (An active participant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มจริง ๆ พร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือความเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่
3. ผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิชาการ (Helper and resource) คอยให้คำตอบกับผู้เรียน เมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ การให้ข้อมูลหรือความรู้ ในขณะที่ผู้เรียนต้องการนั้นจะช่วยทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น พร้อมอำนวยความสะดวกให้กลุ่มดำเนินงานไปได้อย่างรวดเร็ว
4. ผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ หรือให้คำแนะนำที่/ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง สนับสนุนให้ผู้เรียนวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้และคอยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนและร่วมสรุปผลการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนนำการเรียนรู้ไปใช้
5. ผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่ผู้เรียนได้รับมอบหมายหรือผลิตขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความถูกต้องทางวิชาการและกระบวนการสังเกต บันทึก และประเมินผลการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม จุดประสงค์หลักของการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การกระทำให้ช่องว่างระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนแคบลงเพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นทั้งสองด้าน จากแนวโน้มของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมจากบทบาทที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะผู้บอกเล่า ข้อความรู้ทั้งหมดแก่ผู้เรียนมาเป็นบทบาทในการสนับสนุนเสริมสร้าง

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ดีที่สุด ได้ผลที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

นอกจากนั้น บุคลิกภาพของครูก็เป็นองค์ประกอบสำคัญเพราะบุคลิกภาพความเป็นครูที่เป็นกัลยาณมิตร นับเป็นสิ่งแรกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ความเป็นกัลยาณมิตรของครูจะทำให้ผู้เรียนเกิดความไว้วางใจ กล้าแสดงความคิดเห็น โดยคาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนปรับพฤติกรรมและเรียนรู้อย่างมีความสุข สิ่งเหล่านี้ จะเกิดขึ้นได้ครูผู้สอนต้องปรับพฤติกรรมการสอนของตนเองเช่นเดียวกัน ลดภาพครูผู้เคร่งขรึม เป็นผู้บัญชาการในห้องเรียน ทำบทเรียนให้เป็นเรื่องสนุกไม่น่าเบื่อ คุณลักษณะความเป็นครูที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาและไว้วางใจในตัวครู มีดังนี้คือ

1. มีความรักและเมตตาเอาใจใส่ช่วยเหลือให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน เอาใจใส่ด้านความประพฤติ มีคุณธรรม ซึ่งแนะแนวทางแก้ไขปัญหให้กับผู้เรียนและผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

2. สร้างเสริมความรู้และลักษณะนิสัยที่ดีงามให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ซึ่งครูเองต้องปฏิบัติตนให้ผู้เรียนเห็นเป็นเยี่ยงอย่าง อาทิ ควรเข้าห้องเรียนให้ตรงเวลา ติดตามงานที่มอบหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดห่วงโซ่แห่งความรับผิดชอบ ทั้งนี้คงต้องยอมรับความจริงที่ว่า ถ้าขาดการติดตามแล้วผู้เรียนบางคนอาจเฉื่อยชาและขาดความรับผิดชอบในที่สุด

3. ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจาและจิตใจ การแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย กิริยาสุภาพ อ่อนโยน มีความยุติธรรม ทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่นทางใจ ไว้วางใจ ประพฤติดีอย่างสม่ำเสมอ และเหมาะสมกับการเป็นตัวอย่างที่ดี

4. ไม่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา และจิตใจ รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งในหลักสูตร และนอกหลักสูตร เช่น การแข่งขัน สอบความรู้วิชาสังคมการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างหลากหลาย

5. คิดค้นวิธีการจัดกิจกรรมบทเรียนอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีความสนุกสนานกับการเรียน ครูต้องทำตนให้เป็นนักคิด นักออกแบบกิจกรรม ขอบกตัวอย่างวิธีง่าย ๆ วิธีหนึ่งเป็นแนวคิดจากรายการทีวีคือ เกมเศรษฐี ที่ได้นำมาปรับใช้ในห้องเรียนเป็นเกม 15 คำถาม เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในห้องถื่น ผลปรากฏว่าผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ เจตคติที่ดีต่อห้องถื่น และเกิดความสนุกสนาน

6. ครูต้องทำตนเป็นผู้ให้ที่แท้จริง ไม่คิดแสวงหาผลประโยชน์จากผู้เรียนไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อผู้เรียนต้องทำกิจกรรมใด ๆ ครูต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายกับผลการเรียนรู้ที่ได้คุ้มกัน

หรือไม่ ถ้าเป็นไปได้ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือไม่มีค่าใช้จ่ายเลย โดยใช้วัสดุที่มีอยู่หรือสิ่งที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น

พฤติกรรมของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตน เพราะผู้เรียนแต่ละคนต่างก็มีความคิด ความเห็น ประสบการณ์ และความชำนาญด้านต่าง ๆ ติดตัวมาด้วยกันทุกคน อาจจะมีมากน้อย ต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อผู้เรียนมาก ที่ได้มีโอกาสร่วมแสดงความรู้สึก ความ คิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้สอนสามารถจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียน ใช้ความรู้ ความสามารถ แสดงความคิดเห็นของตนอย่างอิสระ ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มทักษะทางการคิด การ แก้ปัญหาแก่ผู้เรียนเป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

2. ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้ประสบการณ์ที่/เรียนมาก่อนแล้ว เพราะการจัดการเรียนรู้ที่มี ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น กิจกรรมที่จัดในลักษณะปลายเปิดจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็น ผู้รับผิดชอบในการเติมรายละเอียดลงไป ดังนั้น กรอบแนวคิดอันเดียวกันอาจจะมีรายละเอียด แตกต่าง หลากหลายวิธีเมื่อผู้คิดอยู่ต่างกลุ่มกัน ทำให้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นอีก

3. ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมที่ผู้สอน มอบหมายและสนใจ อยากจะรู้ว่าตนเองจะต้องทำอะไรบ้างเพราะไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อน

4. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่ม เพราะผู้เรียนแต่ละคนต่างมีพื้นฐาน ทางด้านเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์ต่างกัน ดังนั้นในขณะที่ร่วมทำกิจกรรมด้วยกันผู้เรียนแต่ละ คนจะต้องตั้งใจศึกษา และมีส่วนร่วมกิจกรรมหรือในการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนสามารถดึงเอา ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่รวมกันได้

5. ผู้เรียนมีความสามัคคีกันในกลุ่ม เพราะในการทำงานรวมกลุ่มกันผู้เรียนจะต้อง ช่วยกันทำเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้เรียนจะต้องช่วยกันทำไม่ใช้แข่งขันกัน

6. ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองตามความเป็นจริง ยอมรับความคิดเห็นและยอมรับ การประเมินของผู้อื่น และนำผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

7. ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม และเป็นผู้สนใจใฝ่รู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

ครูผู้สอนจะต้องจัดหา จัดทำผลิตสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ตามที่/กำหนดไว้ใน แผนการสอน โดยจะคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ นั้น ๆ เมื่อได้ สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอนแล้วจะนำมาตรวจสอบ ทดสอบใช้ก่อนนำไปใช้จริง ทั้งทางด้านเนื้อหา เวลา ความชัดเจน ถูกต้องและจำนวนของสื่อ เพื่อให้เกิดความชำนาญใน

การใช้สื่อ มีการจัดลำดับการใช้สื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมซึ่งนับว่าเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น รายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้มีดังนี้

1. การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้

1.1 เลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอน ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 เลือกสื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสนใจ ทันสมัยกับยุคสังคมปัจจุบัน

1.3 เลือกสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้เสริมสร้าง หรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ มีคุณค่าเสริมความเข้าใจบทเรียน

1.4 เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์คุ้มค่ากับเวลาที่ใช้

2. การเตรียมสื่อการเรียนรู้

2.1 สำรวจรายการสื่อการเรียนรู้ที่จะต้องใช้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ตรวจสอบจำนวนให้ครบ

2.2 ทดลองใช้สื่อนั้นจนเกิดความเคยชิน และใช้ได้โดยรวดเร็ว หากพบว่าสื่อนั้นมีข้อบกพร่องจะได้แก้ไขได้ทันก่อนทำการสอน

2.3 ทบทวนหัวข้อสำคัญของนิยามที่/ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความค้นพบเข้าใจจากสื่อการเรียนรู้

2.4 จัดเตรียมและวางอุปกรณ์ที่ใช้ไว้ให้พร้อมเรียนลำดับการใช้ก่อนหลังให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่จะสอน เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสน

2.5 ทดลองสอนและทดลองใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความมั่นใจระหว่างการสอน ไม่ให้เกิดลำดับผิดนอกจากนั้นยังจับเวลาเพื่อดูว่าเหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่

2.6 สื่อการสอนบางชิ้นจำเป็นต้องใช้ห้องศูนย์อินเตอร์เน็ตการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ จึงต้องไปติดต่อของสถานที่ก่อนเวลาและเตรียมติดตั้งตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม

3. การใช้สื่อการเรียนรู้

3.1 ใช้สื่อการสอนตามลำดับขั้นตอน ตามแผนการสอนที่ได้จัดทำไว้

3.2 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อให้มากที่สุด

3.3 ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเห็นสื่อได้อย่างชัดเจน

3.4 สื่อประเภทใช้เสียง ผู้เรียนจะต้องได้ยินชัดเจนทั่วทุกคน

3.5 หลังจากใช้สื่อแล้ว จะบันทึกประเมินผลการใช้เพื่อปรับปรุง

4. ผลจากการใช้สื่อประกอบการสอน

- 4.1 ผู้เรียนเรียนรู้ เข้าใจเนื้อหาทางง่ายขึ้น สามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเอง
- 4.2 ผู้เรียนสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งที่ได้เรียนรู้จะติดตรึงในใจผู้เรียน เป็นพื้นฐานในการศึกษาขั้นสูงต่อไป
- 4.3 ผู้เรียนได้โอกาสฝึกและรู้วิธีใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง
- 4.4 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในด้านการเรียนรู้สูงขึ้น จำนวนผู้เรียนที่สอบได้เพิ่มขึ้น
- 4.5 ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ
- 4.6 ผู้เรียนเชื่อถือและศรัทธาในตัวผู้สอน เพราะเรียนสนุก ไม่เบื่อ
- 4.7 มีเพื่อนครูจากโรงเรียนอื่นไปเยี่ยมชมกิจการโรงเรียนได้สอบถามเกี่ยวกับสื่อ บางอย่าง ได้อธิบายวิธีการผลิตและแนะนำให้ไปทำใช้บ้าง เผยแพร่วิธีการผลิตสื่อให้แพร่หลาย

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

ห้องเรียนที่จัดมุมประสบการณ์ไว้ครบทุกมุมประสบการณ์โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จะทำให้บรรยากาศของห้องเรียนมีชีวิตชีวา ผู้เรียนจะรักและเกิดความอบอุ่น เมื่อได้มาเรียนทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน (ปกติ) บรรยากาศในห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สะอาด เป็นระเบียบ จัดมุมความรู้ มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบทเรียน มุมที่ผู้สอน จัดวางแผนใสรูปบทเรียนที่ผู้สอนจัดทำโดยเตรียมคำถามจากงายไปหายาก และนำไปสู่การสรุปได้ เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง หรืออาจจะใช้บททวนบทเรียน มุมแสดงผลงานของผู้เรียน และป้ายนิเทศที่เสนอข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์เรื่องราวที่เหมาะสม ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน (ประจำวิชา) ตัวอย่าง

- ห้องเรียนเคมี จัดอุปกรณ์และสื่อที่สามารถสัมผัสทดลองการศึกษาได้ด้วยตนเอง
- ห้องเรียนดนตรี จัดเวทีการแสดง เมื่อผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้ชำนาญแล้ว ผู้สอนสามารถนำผู้เรียนขึ้นแสดงบนเวทีเป็นการฝึกการแสดงบนเวที เพื่อสร้างความเคยชินให้กับผู้เรียน เป็นต้น

การมีส่วนร่วม

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน

ชุมชนจะเป็นผู้ร่วมมือและเป็นแหล่งข้อมูลของผู้เรียน ประเด็นปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหาของชุมชน สมาชิกทุกคนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้รับรู้และเข้าใจกับสถานการณ์ปัญหา ชุมชนจะมีส่วนร่วมในหลาย ๆ โอกาส เช่น

เป็นคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน เป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ผู้เรียน และที่สำคัญเป็นผู้ร่วมเรียนกับลูกหลานของพวกเขาในห้องเรียนธรรมชาติ แปลงนา แปลงผักของพวกเขาเอง ได้ร่วมเรียนรู้และให้การสนับสนุนการจัดค่ายเยาวชนรักป่าไม้ เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ผู้สอนประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ของบุตรหลาน และเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้ในและนอกโรงเรียนในโอกาสอันควร

3. การมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียน

ผู้บริหาร อาจารย์ในโรงเรียนเป็นผู้ให้กำลังใจ และแนะนำสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เกิดกำลังใจและเกิดพลังที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ตัวอย่างการประสานสัมพันธ์กับท่านเหล่านี้ เช่น การนำผลงานของผู้เรียนมาจัดนิทรรศการ และเรียนเชิญผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธานเปิดพิธี เชิญอาจารย์ท่านอื่น ๆ ผู้ปกครองหรือผู้เรียนห้องอื่น ๆ มาร่วมงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ดำเนินการจัดการด้วยตนเอง เช่น การออกแบบหนังสือเชิญประธานเปิดงาน การกล่าวรายงานการเขียนป้ายเชิญชวนชมนิทรรศการ การจัดวางผลงานให้สวยงาม น่าสนใจ งานเหล่านี้เป็นบทบาทของผู้เรียนซึ่งต้องแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ เพื่อเป็นการฝึกฝนและได้ลงมือทำงานจริง ๆ และอาจจะมีการให้ผู้เข้าชมนิทรรศการประเมินผลการดำเนินงานของผู้เรียนด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไป

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ในการวัดผลและประเมินผลนี้จะต้องกำหนดเกณฑ์วัดผลประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และต้องให้ครอบคลุมคุณลักษณะตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทักษะ และการแสดงออกของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้ว นำผลที่วัดได้มาวางแผนและดำเนินการปรับปรุงหรือส่งเสริมผู้เรียนตามความเหมาะสมต่อไป

การวัดผลและประเมินผลกำหนดแนวทางให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และดำเนินการตามขั้นตอนของหลักวิชาการ กล่าวคือมีการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อสำรวจดูความรู้พื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน ทำให้ได้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนแต่ละคน มีการประเมินผลระหว่างเรียน ขณะที่ทำการสอนยังไม่จบกระบวนการทั้งหมดก็จะมีการประเมินควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ และสุดท้ายก็คือ มีการประเมินผลหลังเรียน เพื่อสรุปว่าผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

วิธีการวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ควรใช้วิธีการที่หลากหลาย และกระทำต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ ตัวผู้เรียน เพื่อน ครูผู้สอน ครูอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ให้เป็นผู้ประเมินด้วย

วิธีการวัดผลประเมินผล ที่นิยมใช้กันมี 5 วิธี คือ

1. การประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรมผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนทุกคน ตลอดเวลาทุกกิจกรรมที่ผู้เรียนทำ เช่น เรียน เล่น พูดคุยกับเพื่อน ๆ ร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยบันทึกในแบบสังเกต สรุปเป็นระยะใน 1 ปี จะสรุปผลงานสังเกต 8-10 ครั้ง เมื่อสิ้นปี จะเฉลี่ยคะแนน เพื่อประเมิน “ความดี” คะแนนนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียนปลายปี ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของเด็ก เพื่อจะได้แก้ไขและพัฒนา EQ ให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคมเพื่อสังคมจะได้สงบสุข

2. การประเมินสภาพจริงในการทำงาน คือ ความสามารถในการทำงานของผู้เรียนไม่เน้นผลงาน แต่เน้นที่กระบวนการทำงานกลุ่ม โดยมีแบบบันทึกประเมินในเรื่อง

2.1 การวางแผนในการทำงาน มีการวางแผนร่วมกันภายในกลุ่ม การอภิปราย การแบ่งงาน

2.2 ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ตามขั้นตอน

2.3 ทักษะกระบวนการในการทำงาน ร่วมคิด ร่วมทำ รับผิดชอบร่วมกัน แก้ปัญหาในการทำงาน

2.4 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มต้องรับผิดชอบหน้าที่ตามที่ตกลงของกลุ่มประธาน เลขานุการ กรรมการกลุ่ม แบ่งหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ครบถ้วน และช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นตามความจำเป็น

2.5 คุณธรรมในการทำงาน ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือกัน แบ่งปันความรู้ แนะนำเพื่อน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รับผิดชอบการทำงานร่วมกัน ไม่เกี่ยงงาน ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น เสียสละ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฯลฯ

2.6 การรายงานผลงาน ชัดเจน ถูกต้อง ได้สาระ น่าสนใจ

3. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน จะประเมินภาคเรียนละครั้ง เป็นการประเมิน “ความเก่ง” คือเนื้อหาสาระ ข้อดี ข้อเสีย ความคิดสร้างสรรค์กระบวนการในการนำเสนอ การประเมินแฟ้มสะสมงานนี้ ครู ผู้ปกครอง เพื่อน ตนเอง เป็นผู้ประเมิน

4. การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียน เช่น การทดลอง การสาธิต นิทรรศการ โครงการ การเขียนรายงาน ฯลฯ เป็นต้น การประเมิน

ภาคปฏิบัติ ผู้สอนต้องจัดทำประเด็นการประเมิน องค์ประกอบการประเมิน และเครื่องมือการประเมินด้วย เช่น Scoring rubric, Rating scale และ Checklist เป็นต้น

5. การประเมินด้วยแบบทดสอบ แบบทดสอบจะเป็นแบบปลายเปิดส่วนหนึ่งให้ตอบอย่างอิสระเสรี อีกส่วนหนึ่งเป็นแบบเลือกตอบ กำหนดคะแนน 100 คะแนน แล้วคิดเทียบให้เหลือร้อยละ 10 แล้วนำไปรวมกับการประเมิน 4 รายการต้น เป็นการประเมินผลปลายปี การเลือกใช้แบบประเมินใด ๆ ก็ตามควรเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถเสนอรายการประเมิน หรือเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมิน ทำให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายหรือมีแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง มีความสนใจ เอาใจใส่ต่องานซึ่งส่งผลในการพัฒนาจิตพิสัยของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้แต่ละชนิด ควรพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

เครื่องมือการวัดผลประเมินผลประกอบด้วย

1. แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล/กลุ่ม
2. แบบบันทึกคะแนน
3. แบบดำเนินการกลุ่ม
4. แบบสอบถาม
5. แบบสังเกตการปฏิบัติงาน
6. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. แบบทดสอบวัดการพัฒนาจิตพิสัย
8. แฟ้มสะสมงาน/แฟ้มข้อมูลรายบุคคล

การแปลผลการวัดและประเมินผล

1. หลังจากที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้จบกระบวนการแล้ว จะมีการวัดผลประเมินผลเพื่อระบุศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร ผู้สอนสามารถนำข้อมูลส่วนนี้ไปวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาผู้เรียนว่า มีกี่คนที่เรียนรู้แล้ว ควรจะเสริมเพิ่มเติมอะไรบ้าง มีกี่คนที่ต้องซ่อม/ปรับปรุงในเรื่องอะไรและอย่างไร ซึ่งผู้สอนจะต้องดำเนินการต่อไป

2. การนำผลการวัดและประเมินทั้งหมด มาวิเคราะห์พิจารณาเป็นเกณฑ์การเลื่อนชั้นเมื่อสิ้นปีการศึกษา

3. ผลจากการวัดและประเมินผู้เรียนเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน ดังนั้น ผู้สอนจึงสามารถนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนต่อไป

4. นำแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์ข้อสอบ คัดเลือกรวบรวมข้อสอบที่มีคุณภาพไว้ใช้ประโยชน์ในการสอบคราวต่อไป

2.5 ระบบการบริหารจัดการตามวงจรของเดมมิ่ง PDCA

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำที่ผ่านมา พบว่าแต่ละโรงเรียนยังขาดระบบการบริหารจัดการให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอ ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อให้มีคุณภาพ ผู้เรียนขาดโอกาสในการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง รวมทั้งขาดการประสานงานและส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับบริการแก่สังคมอย่างหลากหลายและเพียงพอ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และการใช้แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน การติดตามประเมินผล ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและพัฒนาไม่ได้ นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

โดยผู้วิจัยศึกษาการใช้ระบบการบริหารจัดการตามวงจรของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงานวิจัย (Plan) การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมายของการบริหารงานวิจัย (Do) การติดตาม ประเมินผลการทำงาน (Check) การปรับปรุงแก้ไข (Act)

ขั้นตอนการบริหารงานตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA)

W. Edward Deming (1985 อ้างอิงใน อมรพงศ์ วรรณะภูติ, 2555) ได้เสนอขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ “วงจรเดมมิ่ง” (Deming Cycle) ไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำและวางแผน (Plan)

1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม (Control Items) ตาม ป ก ตี ไ้ แ ก Q-C-D-S-M-E (Quality Cost Delivery Safety Morale Environment)

1.2 กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ

1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การปฏิบัติตามแผน (Do)

2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้นด้วยวิธีการฝึกอบรมหรือศึกษาด้วย

2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด

2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม

3. การติดตามประเมินผล (Check)

3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่

3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ (ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

3.3 ตรวจสอบว่า (ของหัวข้อควบคุม) ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

4. กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน (Act)

4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐาน ก็หามาตรการแก้ไข

4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอเพื่อมิ

ให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

4.3 ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐาน

Ishikawa (2009) ได้ขยาย 4 ขั้นตอนของวงจรคุณภาพ PDCA ออกเป็น 6 ขั้นตอน

ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ (Plan)

2. กำหนดวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมาย (Plan)

3. ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องและฝึกอบรม (Do)

4. ลงมือปฏิบัติ ดำเนินการ (Do)

5. ติดตามประเมินผล (Check) ตรวจสอบผลของการปฏิบัติ (Act)

6. ดำเนินการตามความเหมาะสม (Act)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2543, หน้า 3 อ้างอิงใน อมรพงศ์ วรธนะภูติ, 2555) ได้เสนอรายละเอียดของขั้นตอนทั้ง 6 สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการวางแผน (Pre-planning) เป็นการเตรียมการในเรื่อง การจัดหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดโครงสร้าง ระบบและกลไกต่าง ๆ สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนดำเนินการวางแผน ซึ่งแบ่งเป็นขั้นตอนย่อย ๆ อีก 3 ขั้นตอน คือ

2.1 ขั้นวินิจฉัยสภาพการจัดการศึกษาของหน่วยงาน

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และค่าใช้จ่าย

2.3 การทดสอบความเป็นไปได้

3. ขั้นการจัดทำแผน (Plan Formulation) ในขั้นนี้เป็นการกำหนดรูปแบบในการเขียนแผน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระต่าง ๆ ของแผนอย่างครบถ้วน

4. ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดของแผน (Plan Elaboration) ในขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมการดำเนินงานทั้งหมด ประกอบด้วย แผนงาน โครงการต่าง ๆ

5. ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ(Plan Implementation) เป็นขั้นประสานประสานระหว่างการวางแผนกับการบริหาร

6. ขั้นตอนการประเมินผล การปรับแผน และการจัดทำแผนใหม่ (Evaluation Revision and Re-Planning) ในขั้นนี้จะเป็นการติดตาม ควบคุม กำกับ เพื่อตรวจสอบแผน เพื่อหาข้อมูลในการปรับแผนใหม่และจัดทำแผนใหม่ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นวงจรของแผนต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2543, หน้า 29-31)

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ขั้นตอนของระบบการบริหารจัดการตามกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA

ผู้เสนอขั้นตอนของPDCA	รายละเอียดของขั้นตอนPDCA					
	1.การจัดทำและวางแผน (Plan)	2.การปฏิบัติตามแผน (Do)	3.การติดตามประเมินผล (Check)	4. กำหนดยุทธศาสตร์ แก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เกิดขึ้นซ้ำ (Act)	5. ติดตามประเมินผล (Check) และตรวจสอบผลของการปฏิบัติ (Act)	6. ดำเนินการตามความเหมาะสม (Act)
W. Edward Deming, (1985)	1.กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ (Plan)	2.กำหนดวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมาย (Plan)	3.ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องแลศึกษาอบรม (Do)	4.ลงมือปฏิบัติ และดำเนินการ (Do)	5. ติดตามประเมินผล (Check) และตรวจสอบผลของการปฏิบัติ (Act)	6.ดำเนินการตามความเหมาะสม (Act)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา (2543)	1. เตรียมการวางแผน (Pre-planning)	2. ชั่งวงแผน (Planning)	3. ขั้นตอนการจัดทำแผน (Plan Formulation)	4. ขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดของแผน (Plan Elaboration)	5. ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ (Plan Implementation)	6. ขั้นตอนการประเมินผล การปรับแผน และการจัดทำแผนใหม่ (Evaluation Revision and Re-Planning)
ผู้วิจัยประมวลข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พัฒนาธรรม	1. ดำเนินการวางแผนการดำเนินงาน การบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน	2. ดำเนินการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงาน การจัดการแหล่งการเรียนรู้	3. ดำเนินการติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง และส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากร	4. ดำเนินการติดตาม นิเทศ กำกับ ติดตาม	5. ดำเนินการติดตาม ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน	6. ดำเนินการนำ ข้อมูลจากการรายงาน มาพัฒนาและปรับปรุง

ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาเนื้อหาและความสำคัญเพื่อศึกษาสังเคราะห์หาวิธีการและเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของกระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อใช้เป็นระบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม แบ่งออกได้ 6 ด้านคือ

1. ด้านบทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน
2. ด้านบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้
3. ด้านบทบาทการดำเนินการจัดการทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และสนับสนุนทรัพยากร
4. ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม
5. ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน
6. ด้านบทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

3.1 ความหมายของพหุวัฒนธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (หน้า 775)ให้ความหมายของคำว่า “พหุ” คือมาก และให้ความหมายของ “วัฒนธรรม” ว่า หมายถึงสิ่งที่ทำด้วยความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา (น. 1058)

รุจิราพร รามศิริ (2551) ได้ให้ความหมายว่า พหุวัฒนธรรม หมายถึงสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายซึ่งจะตรงกันข้ามกับสังคมวัฒนธรรมเดียว รวมถึงกลุ่มคนซึ่งมีลักษณะวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง และหลาย ๆ กลุ่มจะรวมตัวกันเป็นสังคมใหญ่ การอยู่รอดของกลุ่มเกิดจากการเห็นคุณค่าของกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคม และการศึกษา จะเป็นตัวสำคัญที่กำหนดเกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำของบุคคล ในลักษณะของการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของสังคมใหญ่ ย่อมมีการประสานของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม บุคคลแต่ละคนนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหนึ่งแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอื่น ๆ ในขณะเดียวกันด้วย ซึ่งอาจมีลักษณะที่ชัดเจนในกลุ่มหนึ่งและมีลักษณะที่น้อยหรือไม่มีเลยในอีกกลุ่มหนึ่ง

ธเนศ วงศ์ยานนาวา (2552, หน้า 70) พหุวัฒนธรรม หมายถึง สังคมที่มีวัฒนธรรม อยู่อย่างหลากหลาย ในสภาวะของความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้น จึงเป็นไปได้ยากมากที่จะสร้างหรือที่จะมีวัฒนธรรมที่เป็นเนื้อเดียวกัน (coherence) หรือเป็นเอกภาพ ซึ่งการปฏิสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรมจึงย่อมต้องเกิดขึ้น

นิติไทย นัมคณิศรณ (2557) ได้ให้ความหมายของ พหุวัฒนธรรมหมายถึง กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคมและการศึกษาซึ่งเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีความคิดความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโอกาสที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่การร่วมมือกันในระดับประชาคมของประชาคมอาเซียน ที่จะมีการปฏิสัมพันธ์กันในระหว่างประเทศสมาชิกมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่สมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้ถึงระเบียบแบบแผนที่ควรประพฤติปฏิบัติหรือควรละเว้นตามมารยาทของกันและกันในแต่ละสังคม เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นและนำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกัน

สิระ สมนาม (2559) ได้ให้ความหมายว่า พหุวัฒนธรรม คือสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (cultural diversity) อาจเนื่องจากเชื้อชาติ ศาสนาและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน มีความหลากหลายทางความคิดและวิถีปฏิบัติของกลุ่มชนในสังคมนั้น ๆ เนื่องมาจากการอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าและการเปิดรับการไหลบ่าทางวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า ความหมายของพหุวัฒนธรรม คือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดจากกลุ่มคนรวมตัวกันเป็นสังคมใหญ่ ซึ่งมีลักษณะวัฒนธรรมเป็นของตนเอง การดำเนินวิถีชีวิตประจำวันของคนในกลุ่มอาจมีความเหมือนและความต่างจากวัฒนธรรมอื่น ๆ โดยเน้นการยอมรับซึ่งกันและกัน

3.2 โรงเรียนพหุวัฒนธรรม

อธิปัทย์ คลี่สุนทร (2555) ได้สรุป สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม ว่าเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยให้ออกาสชนกลุ่มน้อยซึ่งมีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ได้รับการพัฒนาทุกด้าน เพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม ซึ่งในท้ายที่สุดสถานศึกษาเป็นแหล่งสังคมหนึ่งที่ช่วยนำไปสู่ความเป็นสังคม

ที่มีความสมบูรณ์ มีคุณค่าและความสวยงามบนความแตกต่าง หลากหลาย มีศักยภาพ และสามารถนำความแตกต่างมาสร้างความเจริญก้าวหน้า ได้อย่างยั่งยืนแน่นอน

วสวัตต์ วงศ์พันธุ์เศรษฐ์ (2557, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพหุวัฒนธรรม หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2 ชาติพันธุ์ขึ้นไปและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเรียนอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน ในที่นี้หมายถึงโรงเรียนบางแสนสุข (นามสมมติ) ที่มีนักเรียนเชื้อชาติไทยและชาติพันธุ์ไทย ม้ง กะเหรี่ยง ไทใหญ่ ฯลฯ เกิดเป็นนักเรียนต่างชาติพันธุ์และต่างวัฒนธรรม ก็คือนักเรียนที่ไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือนักเรียนต่างภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่เรียนในโรงเรียนบางแสนสุข ตำบลสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่

กิตติวินท์ เดชชวนากร (2559, หน้า 6-7) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพหุวัฒนธรรม หมายถึง โรงเรียนที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายอย่างเช่นโรงเรียนบ้านร่องล้าน ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ถือว่าเป็นโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะประกอบไปด้วยนักเรียน ชาวไทยอีสาน ชาวไทยพื้นเมือง และชาวเขาเผ่าม้ง ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกัน ดังนั้น โรงเรียนพหุวัฒนธรรมจึงหมายถึงกลุ่มคนหรือกลุ่มนักเรียนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน เนื่องมาจากกระบวนการคิดและสัญลักษณ์ที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรม ปัจจัยทางศาสนา เชื้อชาติ อายุ เพศ ชนชั้นทางสังคมและการศึกษาซึ่งเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีความคิดความเชื่อ ความรู้สึก และการกระทำในลักษณะที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม เป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่สองชาติพันธุ์ขึ้นไป มาเรียนอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม สถานศึกษาจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่างทางด้านภาษาและวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 สพป.เชียงราย เขต 3 ได้ระบุประชาชนในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราย เขต 3 ว่ามีหลากหลายทางชาติพันธุ์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. กลุ่มคนไทยพื้นราบ ได้แก่ คนพื้นเมือง คนไทย ไทลื้อ ไทเขิน และไทใหญ่
2. กลุ่มคนไทยบนพื้นที่สูง ได้แก่ อาข่า ลาหู่ กะเหรี่ยง ลีซอ ม้ง และเย้า
3. กลุ่มจีนคณะชาติ ได้แก่ อติตทหารจีนคณะชาติ จีนฮ่อ อพยพ และจีนฮ่อหลบหนีเข้าเมือง
4. กลุ่มผู้พลัดถิ่นหลบหนีเข้าเมือง ได้แก่ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า และผู้พลัดถิ่นสัญชาติลาว

ซึ่งสอดคล้องกับ (วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์, 2557, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพหุวัฒนธรรม หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนตั้งแต่ 2 ชาติพันธุ์ขึ้นไปและมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาเรียนอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน ที่มีนักเรียนเชื้อชาติไทยและชาติพันธุ์ไทย ม้ง กะเหรี่ยง ไทใหญ่ ฯลฯ เกิดเป็นนักเรียนต่างชาติพันธุ์และต่างวัฒนธรรม ก็คือนักเรียนที่ไม่ได้รับสัญชาติไทย หรือนักเรียนต่างภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่เรียนโรงเรียนในกลุ่มพัฒนาการศึกษาเวียงปางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

3.3 การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม

Banks (2001, หน้า 13 อ้างอิงใน บัญญัติ ยงย่น, ปนัดดา ธนเศรษฐกร และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ, 2553) กล่าวว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาประเภทหนึ่งที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับการตีแผ่และเปรียบเทียบ ซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนจะได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่า อดี การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ซูริยาตี อัศศอลีฮีน (2553) กล่าวถึงความแตกต่างทางด้านสังคมและทางด้านวัฒนธรรม ท่ามกลางสังคมที่มีความแตกต่างว่า เราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าความแตกต่างเหล่านั้นมาจากความแตกต่างทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และศาสนา ย่อมมีวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละสังคมที่ต่างกัน เช่น การแต่งกาย การกินอยู่ พิธีกรรม จึงมีลักษณะที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศและภูมิอากาศ ก็มีส่วนที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป เช่น คนที่อาศัยอยู่ในที่ราบลุ่มจะมีลักษณะการกินอยู่ ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมที่ต่างกันไปจากคนที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบสูงหรือเขตทะเลทราย ตลอดจนรูปแบบทางเศรษฐกิจ สภาพทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ลักษณะงานและการทำงาน จะทำให้มีความเชื่อและค่านิยมที่ต่างกันไป แต่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ต่างก็ต้องการคนที่เชื่อว่า คนทุกคนสามารถคิด เชื่อ และปฏิบัติแตกต่างกันได้ ในขณะที่เดียวกันการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างก็จะช่วยให้เราปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น ช่วยลดช่องว่างและยังเป็นการเพิ่มโอกาสในเรื่องสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย การสร้างความเข้าใจให้เกิดการยอมรับและเคารพในความแตกต่างกันของกลุ่มชนที่มีหลากหลายวัฒนธรรม ในสถานศึกษาหรือนโยบายการศึกษาจะต้องจัดให้มีความหลากหลายที่เหมาะสม และจะต้องไม่เป็นสาเหตุของการแบ่งแยกทางสังคม โดยโรงเรียนทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดการศึกษาแบบ

พหุวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะถ้าหากนักเรียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ได้เรียนรู้เรื่องความหลากหลายวัฒนธรรมจากกิจกรรมของโรงเรียนก็อาจจะเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ จากชุมชนก็ได้ซึ่งความสำคัญของการศึกษาพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็น กระบวนการที่ต้องสอดแทรกเข้าไปในการศึกษาทุกระดับ ที่สถานศึกษาจะต้องช่วยให้เด็ก เยาวชนประชาชนเข้าใจ ไม่เกิดความรังเกียจ และจะต้องเกิดการยอมรับในความแตกต่างเรื่อง ของความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ลัทธิความเชื่อ ความเป็นอยู่ เพศ ที่อาจจะไม่ได้รับความเท่าเทียมกันในบางเรื่อง ทั้งนี้บุคคลที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการ ขับเคลื่อนเรื่องดังกล่าว นั่นก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และชุมชน ที่ จะต้องหาวิธีการให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจ และค่อย ๆ ซึมซับที่จะยอมรับ ความแตกต่างดังกล่าว ซึ่งในบางสถานศึกษาจะมีกำหนดการศึกษาพหุวัฒนธรรมไว้เป็นส่วน หนึ่งของหลักสูตร และมีจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจดังกล่าวนั้น โดยกิจกรรม เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้แสดงออกอย่าง เต็มที่ เพื่อให้เด็กต่างวัฒนธรรมได้เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อที่มีหลากหลาย ต่อกันและกัน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาที่มีมุมมองที่กว้างขวาง แตกต่างไปจากการให้ การศึกษาแบบเดิมที่เน้นวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของกลุ่มประชาชนกลุ่มใหญ่แต่เพียงอย่าง เดียว

ดังนั้นความสำคัญและเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมจึง เป็นแนวคิดที่เริ่มจากการให้ความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน โดยต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ มีลักษณะของความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปในแนวทางที่ ดีที่สุดองค์ประกอบสำคัญที่จะนำสถานศึกษาให้เปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดสภาพแวดล้อม ทางการศึกษาที่แสดงถึงความเท่าเทียมกัน ไม่ได้มุ่งไปที่ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่ง แต่สถานศึกษา ต้องมีการปฏิรูปในลักษณะองค์รวม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทั้งหลักสูตร อีกทั้งเป็น กระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายของความเป็นเลิศ คือ ความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ขจัดการแบ่งแยก และส่งผลถึงความป็นสังคมแห่งพหุวัฒนธรรม

บัญญัติ ยงย่วน, จิระพันธ์ เดมะ และอินทิรา หิรัญสาย (2553, หน้า 9) ได้ให้ ความหมาย การศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) หมายถึง รูปแบบการจัด การศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่ม วัฒนธรรมต่างกัน ทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และวิถีชีวิต โดยกิจกรรม ทางการศึกษาทั้งในหลักสูตร และนอกหลักสูตร จะเป็นบรรยากาศของความเสมอภาค และ ยุติธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มี

อคติต่อกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ ลดความขัดแย้งระหว่างกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน และยอมรับวัฒนธรรมของผู้อื่น และเรียนรู้การเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ และยังสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมครูในการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ว่าควรประกอบไปด้วยลักษณะ 5 ประการคือ

1. ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเจตคติ ค่านิยมทางเชื้อชาติที่ถูกต้องให้กับนักเรียนโดยผ่านกระบวนการสอนและการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดังนั้น การรับรู้เจตคติ และพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนต้องเป็นไปในทิศทางบวก

2. ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมที่ดีเพื่อให้ครูยอมรับแนวคิดในเรื่องของความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายของสมาชิกในโรงเรียน

3. ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ เจตคติทักษะการสื่อสารในชั้นเรียน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลาย

4. ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษามีเจตคติในเรื่องการยอมรับในตัวบุคคล และกลุ่มคนที่มีความแตกต่างจากตน ไม่ว่าจะความแตกต่างนั้นเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือวัฒนธรรม

5. ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูปราศจากอคติความลำเอียงต่อนักเรียนที่มีลักษณะแตกต่างจากตนเองและเรียนรู้ให้นักเรียนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสื่อสารและการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและส่งเสริมการยอมรับซึ่งกันและกัน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือการปฏิรูปการศึกษาที่ยังอยู่ในลักษณะองค์รวม มีการจัดการศึกษาที่มากจากผู้บริหารเล็งเห็นถึงปัญหาความแตกต่างและความหลากหลายระหว่างกลุ่มนักเรียนและสภาพบริบทของชุมชนต่างวัฒนธรรม โดยสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งหมดของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดความยุติธรรม และเกิดประสิทธิผลสูงสุดอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรมของนักเรียนและบริบทชุมชนในพื้นที่

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุน และบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีบริบทพื้นที่เป็นกลุ่ม

โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ติดกับเขตชายแดนไทย-เมียนมาร์ จึงมีสังคมและวัฒนธรรมแบบพหุวัฒนธรรม เขตพื้นที่บริการของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 8 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านสันทราย
2. โรงเรียนบ้านป่าเหมือด
3. โรงเรียนบ้านป่ายาง
4. โรงเรียนบ้านสันมะนะ
5. โรงเรียนบ้านไม้ลุงชนมิตรภาพที่ 169
6. โรงเรียนบ้านเหมืองแดง
7. โรงเรียนบ้านเวียงพาน
8. โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปะศาสตร์)

สภาพการจัดการศึกษา

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ ตั้งอยู่ในบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในเขตอำเภอแม่สาย จำนวน 8 โรงเรียน เขตการปกครองเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบ่งส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพุทธศักราช 2546 และ 2553 เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการมีเอกภาพในการบริหารจัดการศึกษาบริหารงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

อำนาจหน้าที่และคุณสมบัติชอบ

1. จัดทำนโยบายแผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษาและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบรวมทั้งกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสานส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับดูแลติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและ พัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคลองค์กรชุมชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและ พัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสานส่งเสริมการดำเนินการของคณะอนุกรรมการและคณะทำงานด้านการการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไต่กับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด โดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

สฤร์รัตน์ กุมุทมาศ (2550) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา พบว่า จำแนกตามเพศกลุ่มตัวอย่างมีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูป ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูปที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่มค่าความแปรปรวนทุกกลุ่ม แตกต่างกัน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าว มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 จำแนกตามอายุการทงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุการทงานแตกต่าง

กัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูปที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปตามสมมติฐานเมื่อเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม ค่าความแปรปรวนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูป ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จำแนกตามระดับชั้นที่สอนพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สอนระดับชั้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูปไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูตามแนวปฏิรูปไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บัญญัติ ยงย่น, จิระพันธ์ เตมะ และอินทิรา หิรัญสาย (2551 หน้า 122-136) ได้สำรวจการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ของครูและนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูไทยมุสลิมยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ครูไทยพุทธยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านภาษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ ศาสนา ระดับการศึกษา สังกัดของโรงเรียน และภูมิลำเนา มีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ความเข้าใจในวัฒนธรรมของครู ด้านชาติพันธุ์ ด้านภาษา ด้านขนบประเพณี ด้านวิถีชีวิต และความเข้าใจในวัฒนธรรมโดยรวม มีความสัมพันธ์กับ การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ในทิศทางบวก ในส่วน of นักเรียน พบว่า 1) นักเรียนไทยมุสลิมยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ยอมรับด้านภาษาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สำหรับนักเรียนไทยพุทธยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันก็ยอมรับด้านขนบประเพณี และด้านวิถีชีวิต อยู่ในระดับค่อนข้างสูง 2) นักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความแตกต่างกันด้านศาสนา องค์ประกอบศาสนาในโรงเรียน และภาษาพูดที่บ้าน มีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่า นักเรียนที่เพศต่างกัน มีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมไม่แตกต่าง 3) ความเข้าใจใน

วัฒนธรรมของนักเรียน ด้านภาษา ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และความเข้าใจวัฒนธรรมโดยรวม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ในทิศทางบวก

เอกรินทร์ สังข์ทอง (2551, หน้า 86-105) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มุมมองของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับการรับรู้และพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นสามมุมมองหลัก ๆ คือ 1) แบบแคบ (Narrow perspectives) 2) แบบกว้าง (Broad perspectives) และ 3) แบบไม่แน่ใจ กล่าวคือ 1) แบบแคบซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่มองว่าพหุวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมศาสนา 2) แบบกว้างซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยมองว่าพหุวัฒนธรรมไม่ได้จำกัดแค่เรื่องศาสนาและวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงมิติต่าง ๆ ทางสังคมที่แตกต่างกัน 3) แบบไม่แน่ใจซึ่งส่วนน้อยมองว่าตนเองไม่มีความแน่ใจและไม่มั่นใจว่าพหุวัฒนธรรมคืออะไร ผลการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ladson-Billings (2004) ที่กล่าวว่าเป็นเรื่องปกติที่บุคคลจะมีมุมมองเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไปโดยบางท่านอาจมองว่าพหุวัฒนธรรมนิยมเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม แต่ก็ยังมีบางท่านซึ่งมองว่าพหุวัฒนธรรมนิยมครอบคลุมประเด็นอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายทางสังคมด้วยไม่ใช่ประเด็นทางด้านวัฒนธรรมอย่างเดียว (Bennett, 2003) และการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีมุมมองต่อพหุวัฒนธรรมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั่นคือการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ 1) ความต้องการของบุคคลในชุมชน 2) วิถีชีวิตและโอกาส 3) เป้าหมาย 4) กระบวนการ และ 5) บริบท

ผลการวิจัยยังพบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสประสบปัญหาที่ยากลำบากในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาในหลายประเด็นซึ่งอาจเป็นอุปสรรคและความท้าทายต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็น ๆ สำคัญได้แก่

- 1) การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม
- 2) การเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบ
- 3) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- 4) การสร้างความน่าเชื่อถือต่อสังคม
- 5) ปัญหาของครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 6) การขาดการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้บริหารสถานศึกษาเหล่านี้แสดงออกถึงภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ให้สอดคล้องมิติทางด้านศาสนา วัฒนธรรม รวมถึงอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ ทั้งนี้สามารถสรุปภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ซึ่งมีประเด็นดังต่อไปนี้คือ

- 1) การสร้างความตระหนักและความอ่อนไหวต่อพหุวัฒนธรรมศึกษา
- 2) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- 3) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
- 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงานกับภาคีทุกภาคส่วน
- 5) การพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

อดิพันธ์ อมาตยคง (2552, หน้า 96-104) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามในระดับมากนั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษาต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการดำเนินการและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ มีงบประมาณจำกัด ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถนำนักเรียนไปเรียนยังแหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลา การนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้อาจเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียน แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดมีจำกัด และขาดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะถ่ายทอดความรู้ สถานศึกษาควรประสานกับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแสวงหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและในชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วนปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวาง

แผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผล มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมพบว่า มีจุดแข็ง 13 ข้อ จุดอ่อน 15 ข้อ โอกาส 14 ข้อ และภาวะคุกคาม 12 ข้อ

2.2 กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 10 กลยุทธ์ 33 มาตรการ และ 41 ตัวชี้วัด

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ในด้านความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัดพบว่า มีความสอดคล้องกันในระดับมากและมากที่สุด และในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการใช้ประโยชน์ของกลยุทธ์ มาตรการและตัวชี้วัดมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

สุภามาต อ่ำดวง (2554) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบาย ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในวัด ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่วัดจัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้ และด้านการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบาย เน้นให้ผู้ใช้บริการทุกคนได้เข้ามาศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในวัด เป็นการจัดการทำงานอย่างมีระบบโดยกำหนดระเบียบแบบแผนการทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งเรียนรู้ เน้นให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ รวมไปถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งมีจิตอาสาในงานการพัฒนาอีกด้วย ด้านกิจกรรมที่วัดจัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ กิจกรรมทัศนศึกษาในวัด กิจกรรมการอบรมระยะสั้น รวมไปถึงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบระยะยาว ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนควรเป็นผู้ใช้บริการที่ดี

ให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรเป็นผู้จัดแหล่งการเรียนรู้โดยเข้ามา มีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างภาคีเครือข่าย กับแหล่งเรียนรู้ ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุน จากภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาระบบการจัดการให้แก่แหล่ง เรียนรู้ในวัด

พรรณณี เสียงบุญ ธีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และศักดิ์พงศ์ หอมนวน (2553) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านหนองบัวคู อำเภอนาคูณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ การดำเนินการตามแผนดำเนินการพัฒนา เกิดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพิ่มขึ้น 4 แหล่ง คือ แหล่งห้องสมุด แหล่งห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แหล่งสวนป่านานาพันธุ์ และ แหล่งสวนเกษตรพอเพียง และมีบรรยากาศการเรียนรู้ดีขึ้นเป็นที่ชื่นชมของผู้มาเยี่ยมชม ครู นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความ สนใจ จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

เคเซอร์Kaiser (2000) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำครูในองค์การแห่งการเรียนรู้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูระดับหัวหน้าในรัฐเซนต์หลุยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์สำรวจบทบาทของครูเพื่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้นั้นต้องได้รับ การสนับสนุนจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความรับผิดชอบในบทบาท ให้สมคุณการพัฒนาเทคนิคในการบริหารและการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน

Lopez (2001) ได้ศึกษาสำรวจกลวิธีการสอน และการปรับตัวของครูผู้สอนระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 1,780 คน และตอบแบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ 70 ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่ม ตัวอย่างเคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) จากโรงเรียนฝึกหัดครู หรือจากการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ขณะที่ร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ เคยได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมจากที่ใด ๆ เลย และ พบว่ากลวิธีการสอนที่ครูใช้ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การ ส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เกิดการยอมรับหรือ ภาควงุมิใจในวัฒนธรรมและความคิดรวบยอดต่อ

ตนเอง (Self-concept) และการสอนโดยการบูรณาการหรือผนวกรวมเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของนักเรียนในชั้นเรียนไปในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนจำนวน 3 คน พบว่าปัญหาสำคัญที่สุดของครูที่สอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม คือ การที่ครูไม่มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในภาษาของนักเรียนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ และผลที่ตามมาคือ ครูขาดความไวในการรับรู้ความต้องการของนักเรียนเกิด และความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน สำหรับปัญหาที่ครูพบในเด็กต่างชาติพันธุ์ คือ ทัศนคติในตนเองต่ำ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน

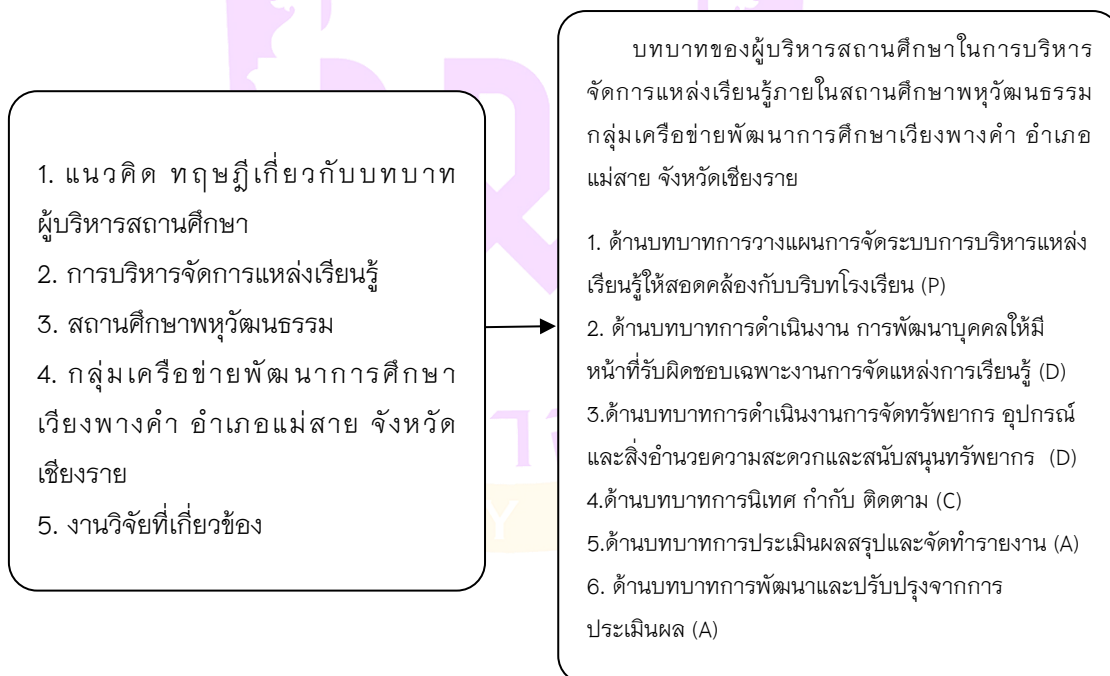
Grobler et al (2006) ได้ศึกษาปัจจัยบรรยากาศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ กับนักการศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนในประเทศแอฟริกาใต้ จำนวน 339 คน พบว่า การบริหารจัดการและการปกครองโรงเรียนในแนวสร้างสรรค์ (Creative Approaches) และรูปแบบการบริหารจัดการแบบร่วมมือคือแนวทางการบริหารจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพ และพบว่าปัญหาสำคัญของการจัดการกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ ปัญหาในการสื่อสารระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และปัญหาการสรุปเหมารวม (Stereotyping) อันเนื่องมาจากความแตกต่างกันทางด้านศีลธรรม ชาติพันธุ์ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง

จากเอกสารและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูยังไม่มีการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาสูงแต่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาที่จะต้องมีการส่งเสริม พัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถ ทักษะ ให้คำแนะนำ ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในด้านการจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษา การเรียนการสอนของครู การวัดและการประเมินการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตลอดจนใช้เทคนิคการพัฒนาเพื่อ ตอบสนองและส่งเสริมพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์รวมทั้งการปฏิรูปการศึกษา ในการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา (จรัญ มาพิทักษ์, 2557) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) กระบวนการบริหารโรงเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547) สถานศึกษาพหุวัฒนธรรม (กิตติวิวัฒน์ เดชชวนากร, 2559, หน้า 6-7) กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลดังกล่าวมาศึกษาตามหลักการบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมมิง ใน 6 ด้านคือ 1. ด้านบทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน 2. ด้านบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ 3. ด้านบทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร 4. ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม 5. ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน 6. ด้านบทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม โดยใช้โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยวิเคราะห์ และมีผู้บริหารสถานศึกษา และครู เป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 219 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครู จำนวน 205 คน

ตาราง 2 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามตำแหน่ง

ลำดับที่	บุคลากรในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สาย เวียงพางคำ	ประชากร
1	ผู้บริหาร	14
2	ครู	205
	รวม	219

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2560

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามโรงเรียน

ลำดับ ที่	โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ	ประชากร	
		ผู้บริหาร	ครู
1	โรงเรียนบ้านสันทราย	1	25
2	โรงเรียนบ้านป่าเหมือด	1	27
3	โรงเรียนบ้านป่ายาง	2	36
4	โรงเรียนบ้านสันมะนะ	1	9
5	โรงเรียนบ้านไม้สูงชนมิตรภาพที่ ๑๖๙	2	18
6	โรงเรียนบ้านเหมืองแดง	2	17
7	โรงเรียนบ้านเวียงพาน	2	34
8	โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปะศาสตร์)	3	39
	รวม	14	205

ที่มา: กลุ่มงานบุคลากร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 3
ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 5 ช่อง มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดให้ตอบไว้ให้ (Forced Choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารและบทบาทผู้บริหารที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของฮอลลิงเกอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy) อ้างอิงใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2554). โดยมีข้อคำถาม 35 ข้อ ตามขอบข่ายการจัดการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ด้านคือ 1. ด้านบทบาทการวางแผนการจักระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน (P) 2. ด้านบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ (D) 3. ด้านบทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร (D) 4. ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับติดตาม (C) 5. ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน (A) 6. ด้านบทบาทการพัฒนาและปรับปรุงจากการประเมินผล (A) ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ สร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Liker's Rating Scale) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, หน้า 174-175) โดยมีเกณฑ์กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติมากที่สุด

มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติมาก

มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติปานกลาง

มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติน้อย

มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติน้อยที่สุด

มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในการแปลความหมายใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

3. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่รวบรวมทั้งหมด และพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมให้ครอบคลุมกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบัน และบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ เสนอแนะ แก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษา

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

4.1 ผศ.ดร.รักษิต สุทธิพงษ์

อาจารย์ประจำวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

4.2 นายบุญณวิช เทพสุรินทร์

ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านเวียงพาน, สพป. ชร 3

4.3 นายเสกสรร ทุนอินทร์

ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านสันทราย, สพป. ชร 3

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความสมบูรณ์และความครอบคลุมของเนื้อหา และค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาดังนี้

ข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้อง มีเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้
 ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจข้อคำถามนั้น วัดตรงตามจุดประสงค์ของการวัด
 ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจข้อคำถามนั้น วัดตรงตามจุดประสงค์ของการวัด
 ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจข้อคำถามนั้น วัดไม่ตรงตามจุดประสงค์ของการวัด
 จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับ
 หลักการโดยใช้สูตร ดังนี้ (อ้างอิงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550, หน้า 117)

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความต้องการ
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเป็นข้อ
 คำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่า แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยง
 เท่ากับ 0.67-1.00

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ Try Out กับผู้บริหารและครูโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่ม
 ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 เท่ากับ .965 และทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป
6. นำข้อคำถามมาทำการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. นำแบบสอบถามไปใช้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ไปติดต่อผู้บริหาร
 สถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัด
 เชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือ
 จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่ม
 เครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามของแต่ละโรงเรียนด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามภายในเวลาที่กำหนด และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 219 ฉบับ

4. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลใช้ความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ Best (อ้างใน สมบูรณ์ เอี่ยมศิลป์ชัย, หน้า 57) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.49 แสดงว่า บทบาทในปัจจุบันและพึงประสงค์ของผู้บริหารมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50–2.49 แสดงว่า บทบาทในปัจจุบันและพึงประสงค์ของผู้บริหารมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50–3.49 แสดงว่า บทบาทในปัจจุบันและพึงประสงค์ของผู้บริหารมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50–4.49 แสดงว่า บทบาทในปัจจุบันและพึงประสงค์ของผู้บริหารมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50–5.00 แสดงว่า บทบาทในปัจจุบันและพึงประสงค์ของผู้บริหารมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ค่าความตรงของเครื่องมือ สูตร $IOC = \frac{\sum R}{N}$
 เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 $\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage = %)

2.2 ค่าเฉลี่ย (μ)

$$\mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ยประชากร

$\sum x$ แทน ผลบวกของข้อมูลทั้งหมดในประชากร

N แทน จำนวนของประชากร

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (\bar{x} - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{X}$ แทน คะแนน

μ แทน ค่าเฉลี่ยของประชากร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- μ แทน ค่าเฉลี่ย
- σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทปัจจุบัน บทบาทผู้บริหารที่พึงประสงค์ และแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีผลการวิเคราะห์โดยรวมและรายด้าน ทั้งหมด 5 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งทำการวิเคราะห์เป็นรายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนข้อมูล ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวนประชากร	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	81	36.80
หญิง	138	63.20
รวม	219	100.00
2. อายุ		
20 – 30 ปี	52	23.70
31 – 40 ปี	75	34.20
41 – 50 ปี	44	20.20
ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	48	21.90
รวม	219	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	1.37
ปริญญาตรี	129	58.90
ปริญญาโท	87	39.73
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	29	100.00

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน ประชากร	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 5 ปี	58	26.30
ระหว่าง 6 – 10 ปี	58	26.30
ระหว่าง 11 – 15 ปี	31	14.10
มากกว่า 15 ปี	72	33.30
รวม	219	100.00
5. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	8	3.65
รองผู้บริหารสถานศึกษา	4	1.83
ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน	207	94.52
รวม	219	100.00

จากตาราง 4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.20 และเพศชาย ร้อยละ 36.80 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 34.20 ช่วงอายุ 20-30 ปี ร้อยละ 23.70 อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.90 ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 20.20 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 58.90 ปริญญาโท ร้อยละ 39.73 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1.37 ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี ร้อยละ 33.30 น้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 5 ปี ร้อยละ 26.30 ระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 26.30 ระหว่าง 11-15 ปี ร้อยละ 14.10 ตำแหน่งหน้าที่ ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ร้อยละ 94.52 ผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 3.65 รองผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 1.83

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม

การวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน และบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีผลการวิเคราะห์โดยรวมและรายด้าน ทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ด้านบทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งทำการวิเคราะห์เป็นรายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ดังตาราง 5-12

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การวิเคราะห์บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์		
		μ	(σ)	แปลผล	μ	(σ)	แปลผล
		1.	ด้านการวางแผน	4.38	0.66	มาก	4.38
2.	ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ	4.22	0.72	มาก	4.41	0.64	มาก
3.	ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.22	0.73	มาก	4.39	0.63	มาก
4.	ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล	4.24	0.72	มาก	4.39	0.65	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาในปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึง ประสงค์		
		μ	σ	แปล ผล	μ	σ	แปล ผล
		5.	ด้านการประเมินผล สรุปลงและจัดทำ รายงาน	4.24	0.70	มาก	4.39
6.	ด้านการนำข้อมูลจากการรายงาน มาพัฒนาและปรับปรุง	4.24	0.70	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.22	0.72	มาก	4.39	0.64	มาก

จากตาราง 5 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.66$) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.72$) และด้านการประเมินผล สรุปลงและจัดทำรายงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.72$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.72$) ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.59$) รองลงมาคือ ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.64$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.66$) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการวางแผน บทบาท การวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบท โรงเรียน

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาใน ปัจจุบัน (n=219)		บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึง ประสงค์			
		(μ)	(σ)	แปล ผล	(μ)	(σ)	แปล ผล
1.	ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ ภายใน ภายนอก (SWOT) สถานศึกษาอย่าง สม่ำเสมอ	4.27	0.81	มาก	4.33	0.70	มาก
2.	สถานศึกษามีการนำผลการ (SWOT) มา พัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง	4.15	0.79	มาก	4.34	0.73	มาก
3.	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการจัด แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยคำนึงถึง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน	4.19	0.75	มาก	4.40	0.69	มาก
4.	สถานศึกษา มีระบบโครงสร้างและ กระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการ กระจายอำนาจ	4.16	0.76	มาก	4.38	0.66	มาก
5.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการ บริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาโดยให้บุคคลทั้งภายในและ ภายนอกได้มีส่วนร่วม	4.17	0.78	มาก	4.34	0.70	มาก
6.	สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/ โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อ ติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่ กำหนด	4.22	0.78	มาก	4.50	0.62	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.38	0.66	มาก	4.38	0.66	มาก

จากตาราง 6 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก (SWOT) สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.81$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.78$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการนำผลการ (SWOT) มาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.79$) ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.62$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.69$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก (SWOT) สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.70$) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์		
		(μ)	(σ)	แปลผล	(μ)	(σ)	แปลผล
1.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน	4.25	0.74	มาก	4.49	0.57	มากที่สุด
2.	สถานศึกษามีการกระจายงานให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง	4.21	0.74	มาก	4.41	0.66	มาก
3.	สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	4.22	0.71	มาก	4.37	0.70	มาก
4.	สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.20	0.73	มาก	4.37	0.66	มาก
5.	สถานศึกษาได้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ครู นักเรียน และประชาชนได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	4.21	0.75	มาก	4.40	0.67	มาก
เฉลี่ยรวม		4.22	0.72	มาก	4.41	0.64	มาก

จากตาราง 7 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.74$) รองลงมาคือ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัด

แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.71$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา บุรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.73$)ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.49$, $\sigma = 0.57$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกระจายงานให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$, $\sigma = 0.66$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.70$) และสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาบุรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.66$)ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน (n=219)		บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์			
		(μ)	(σ)	แปลผล	(μ)	(σ)	แปลผล
		1.	สถานศึกษามีวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ มาให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.25	0.70	มาก	4.42

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาใน ปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึง ประสงค์		
		(μ)	(σ)	แปล ผล	(μ)	(σ)	แปล ผล
2.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ สถาบันการศึกษาต่าง ๆ เข้ามาแนะแนว เกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการประกอบ อาชีพ	4.26	0.70	มาก	4.50	0.63	มาก ที่สุด
3.	สถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติ อาทิเช่น เรือนเพาะชำสวน พฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนหย่อม สวนผัก เป็นต้น	4.17	0.79	มาก	4.36	0.69	มาก
4.	สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็น สถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน ธนาคารโรงเรียน เป็นต้น	4.28	0.70	มาก	4.52	0.59	มาก ที่สุด
5.	สถานศึกษามีการจัดสนามกีฬา มุม BBL สนามเด็กเล่น และมีการปรับปรุงพัฒนา อย่างสม่ำเสมอ	4.16	0.81	มาก	4.33	0.69	มาก
6.	สถานศึกษามีการจัดป้ายนิเทศการต่าง ๆ เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้ศึกษา ค้นคว้า	4.19	0.76	มาก	4.35	0.73	มาก
7.	สถานศึกษามีการจัดสถานที่อ่านหนังสือ เช่น มุมอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้เข้ามา อ่านอย่างสม่ำเสมอ	4.21	0.73	มาก	4.36	0.66	มาก
8.	สถานศึกษามีการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้อ่าน ข่าวสารต่าง ๆ	4.16	0.78	มาก	4.36	0.67	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาใน ปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึง ประสงค์		
		(μ)	(σ)	แปล ผล	(μ)	(σ)	แปล ผล
9.	สถานศึกษามีการจัดทำเว็บไซต์ หรือ เฟซบุ๊ก เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชน ได้อ่านข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา	4.21	0.76	มาก	4.38	0.66	มาก
10.	สถานศึกษามีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ ครู นักเรียน และประชาชนได้ใช้บริการ	4.21	0.77	มาก	4.41	0.63	มาก
11.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู ใช้สื่อเรียนรู้ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	4.20	0.77	มาก	4.33	0.66	มาก
12.	สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	4.17	0.77	มาก	4.41	0.63	มาก
13.	สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน หรือเขตพื้นที่ บริการ	4.31	0.67	มาก	4.39	0.63	มาก
14.	สถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ หรือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัด ความ สนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้อย่างทั่วถึง	4.25	0.70	มาก	4.33	0.69	มาก
เฉลี่ยรวม		4.22	0.73	มาก	4.39	0.63	มาก

จากตาราง 8 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบันด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆในชุมชนหรือเขตพื้นที่บริการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.67$) รองลงมาคือ

สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน ธนาคารโรงเรียน เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28, \sigma = 0.70$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดสนามกีฬา มุม BBL สนามเด็กเล่น และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.16, \sigma = 0.81$) ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน ธนาคารโรงเรียน เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52, \sigma = 0.59$) รองลงมาคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาต่างๆเข้ามาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.50, \sigma = 0.63$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดสนามกีฬา มุม BBL สนามเด็กเล่น และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33, \sigma = 0.69$) และสถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ หรือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33, \sigma = 0.66$) ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาใน ปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึง ประสงค์		
		(μ)	(σ)	แปล ผล	(μ)	(σ)	แปล ผล
1.	สถานศึกษามีเครื่องมือประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย	4.27	0.71	มาก	4.39	0.66	มาก
2.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษา นิเทศ กำกับ ติดตาม การ ส ม ค . ผู้ปกครอง และ ประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.22	0.75	มาก	4.39	0.65	มาก
3.	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้ศึกษาเรียนรู้	4.23	0.69	มาก	4.39	0.62	มาก
4.	สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด	4.24	0.76	มาก	4.37	0.67	มาก
5.	สถานศึกษามีการนำประเมินผลการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	4.23	0.74	มาก	4.40	0.66	มาก
เฉลี่ยรวม		4.24	0.72	มาก	4.39	0.65	มาก

จากตาราง 9 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปัจจุบันด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีเครื่องมือ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.71$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มี บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้ศึกษาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.76$) สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.76$) และสถานศึกษามี การนำประเมินผลการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.74$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการ สมศ. ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.75$) ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการนำ ประเมินผลการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มาพัฒนา ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.66$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีเครื่องมือประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่ หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.66$) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ คณะกรรมการ สมศ. ผู้ปกครองและประชาชนที่ ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.65$) สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการ ใช้ ศึกษาเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.62$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตาม ระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$, $\sigma = 0.67$) ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการประเมินผลสรุป และจัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาใน ปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึง ประสงค์		
		(μ)	(σ)	แปล ผล	(μ)	(σ)	แปล ผล
		1.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	4.26	0.71	มาก	4.39
2.	สถานศึกษานำหลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	4.25	0.70	มาก	4.40	0.65	มาก
3.	สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปเป็นรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน	4.26	0.71	มาก	4.39	0.67	มาก
4.	สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง	4.19	0.74	มาก	4.39	0.69	มาก
เฉลี่ยรวม		4.24	0.70	มาก	4.39	0.66	มาก

จากตาราง 10 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปเป็นรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.71$) สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.71$) รองลงมาคือสถานศึกษานำหลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC

(Professional Learning Community) มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.70$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.74$) ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงานบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษานำหลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.65$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.66$) และสถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปเป็นรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.67$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.69$) ตามลำดับ

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน (n=219)			บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์		
		(μ)	(σ)	แปลผล	(μ)	(σ)	แปลผล
1.	สถานศึกษานำข้อมูลจากการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน	4.24	0.70	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.24	0.70	มาก	4.51	0.59	มากที่สุด

จากตาราง 11 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณา พบว่า สถานศึกษานำข้อมูลจากการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.70$)

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณา พบว่า สถานศึกษานำข้อมูลจากการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$, $\sigma = 0.59$)

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

จากการสอบถามแบบปลายเปิดผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 219 คน มีผู้ให้ความ
คิดเห็นจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.48 ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นตารางแจกแจงความถี่ราย
ด้าน ดังนี้

ตาราง 12 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา
พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงราย ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจ้ดระบบการ
บริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน

ด้าน	การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
1	ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจ้ดระบบการ บริหารแหล่งเรียนรู้ให้ สอดคล้องกับบริบท โรงเรียน	1. โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อ วางแผนจัดกิจกรรมให้ความรู้เพื่อสอดคล้อง กับบริบทของโรงเรียนและชุมชน	2	3.44
		2. โรงเรียนมีการมีการประชุมวางแผนระดับ กลุ่ม	4	6.89
		3. สถานศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ข้อเสนอแนะ ครูและบุคลากรต้องมีส่วนร่วมใน การวางแผนทุกคนตามความเหมาะสม	7	12.06
		4. สถานศึกษามีการวางแผนการจ้ดระบบ บริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของ โรงเรียนอย่างเป็นระบบมีโครงการสอดคล้อง	5	8.62
		5. สถานศึกษาควรมีการระดมความคิดเห็นด้าน การจัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน ในกลุ่ม เครือข่ายเพื่อพัฒนาแต่ละสาระให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ	7	12.06
รวม			25	43.07

จากตาราง 12 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ สถานศึกษาได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ข้อเสนอแนะ ครูและบุคลากรต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนทุกคนตามความเหมาะสมและสถานศึกษาควรมีการระดมความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาแต่ละสาระให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาได้เน้นการจัดกิจกรรมพหุวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

ตาราง 13 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
2	การนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้	<p>1. สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>2. เป็นผู้ที่ไม่ได้รับผิดชอบโดยตรง แต่มีโครงการรองรับ</p> <p>3. ได้ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา ข้อเสนอแนะ ดำเนินงานตามหลักสูตรและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน</p> <p>4. สถานศึกษาควรปฏิบัติงานตามตัวชี้วัด</p> <p>5. คณะครู บุคลากรมีการพัฒนาโดยการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน</p>	9 1 1 1 2	15.51 1.72 1.72 1.72 3.44
รวม			14	24.11

จากตาราง 13 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบ เฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 14 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
3	การดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร	1. วัสดุอุปกรณ์บางอย่างยังไม่อำนวยความสะดวกต่อการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ	3	5.17
		2. สถานศึกษาได้เตรียมตัวนักเรียน ครู บุคลากรอาหารพาหนะ วัน เวลาสถานที่ที่เหมาะสมกับวัยและหลักสูตรสถานศึกษา ข้อเสนอแนะ ควรจัดทำให้ถูกต้องและปลอดภัย	1	1.72
		3. สถานศึกษามีการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3	5.17
		4. สถานศึกษามีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4	6.89
		5. สถานศึกษามีการรวบรวมแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	2	3.44
		6. สถานศึกษาควรมีการจัดแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	6	10.34

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
		6. สถานศึกษาคควรมีการจัดแหล่ง เรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	6	10.34
		7. สถานศึกษาได้จัดการเรียนรู้เพื่อใช้ ในการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมพื้นบ้าน (ด้านชาติ พันธุ์)ให้เชื่อมโยงสอดคล้องกันได้	1	1.72
		8. สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมา สร้างเป็นนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ ขับเคลื่อน สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21	3	5.17
		รวม	23	39.62

จากตาราง 14 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้าน การดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ สถานศึกษาคควรมีการจัดแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม

ตาราง 15 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา
 พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย
 จังหวัดเชียงราย ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการ
 นิเทศกำกับ ติดตามประเมินผล

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
4	การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล	1. สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับและ ติดตามโดยผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่ม	4	6.89
		2. สถานศึกษาได้ตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตามประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง	3	5.17
		3. สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล ตามโครงการศึกษา แหล่งเรียนรู้	3	5.17
		4. สถานศึกษามีการนิเทศตาม แผนงานให้เป็นปัจจุบัน ข้อเสนอแนะ รายงานผลการ ปฏิบัติงานทันที	7	12.06
		5. สถานศึกษามีการนิเทศการเรียน การสอนอย่างสม่ำเสมอทุกปี การศึกษา	5	8.62
		6. สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลมากกว่า 2-3 ครั้งต่อภาคเรียน	4	6.89
		7. สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและมีการวัดประเมินผล การศึกษาแหล่งเรียนรู้ อย่าง หลากหลาย	2	3.44
รวม			28	48.27

จากตาราง 15 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพหุ
วัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้าน
การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล พบว่า ด้านที่
มีความถี่สูงสุดคือ สถานศึกษาควรมีการนิเทศตามแผนงานให้เป็นปัจจุบัน

ตาราง 16 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา
พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงราย ด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน บทบาทการ
ประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
5	การประเมินผล สรุปและจัดทำ รายงาน บทบาทการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน	1. สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานอย่าง ครบถ้วน 2. ควรหาจุดเด่น และจุดด้อยของ สถานศึกษามาปรับปรุงและพัฒนา 3. สถานศึกษาควรมีการสรุปรายงานผลตาม โครงการทุกปีการศึกษา 4. สถานศึกษาควรจัดทำแบบประเมินผล สรุปและทำรายงาน ข้อเสนอแนะ ทำเป็นรายงานหลัง ปฏิบัติงานทันที 5. สถานศึกษาควรมีการประเมินผลและ จัดทำรายงานโครงการทุกครั้งต่อผู้บริหาร โรงเรียน 6. สถานศึกษาควรสรุปแผนงานและ โครงการทุกกิจกรรม 7. สถานศึกษามีการจัดทำสรุปผลการ ดำเนินงานและสรุปเน้นรายงานทุกเรื่อง ทุก ครั้งของการจัดกิจกรรม	5 1 3 1 10 17 1	8.62 1.72 5.17 1.72 17.24 29.31 1.72
		รวม	38	65.51

จากตาราง 16 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้าน การประเมินผล สรุปลงและจัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงสุดคือสถานศึกษาควรมีการสรุปแผนงานและโครงการทุกกิจกรรม

ตาราง 17 แสดงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
6	การนำข้อมูลจากการรายงาน มาพัฒนาและปรับปรุง	1. สถานศึกษาควรมีการประชุม เพื่อสรุปผลและนำไปปรับปรุง	9	15.51
	บทบาทการนำข้อมูลจากการ รายงานมาพัฒนาและปรับปรุง	2. สถานศึกษาควรพัฒนาอย่าง ต่อเนื่องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล	5	8.62
		3. สถานศึกษามีการปรับปรุง ตามข้อเสนอแนะ ตามโครงการ	2	3.44
		4. สถานศึกษาควรมีการจัดทำ แผนงานอย่างหลากหลาย ข้อเสนอแนะ ดำเนินงานตาม แผนงานที่หลักสูตรกำหนดอย่าง หลากหลายไม่ซ้ำและน่าสนใจ ของผู้เรียน	1	1.72
		5. สถานศึกษาควรมีการนำ ข้อเสนอแนะของงานที่เสนอมา ปรับปรุงให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และมาตรฐาน	3	5.17

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้าน	การบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)	ร้อยละ
		6. สถานศึกษาควรมีการ มอบหมายหน้าที่ในการ ปฏิบัติงานและรายงานอย่างเป็น ระบบ มีการนำไปใช้พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง	6	10.34
		7. สถานศึกษาควรมีการวัดผล และประเมินผลในรอบหนึ่งปี	3	5.17
		8. ข้อมูลที่ได้ควรนำมารายงาน และนำมาพัฒนาเพื่อปรับปรุง การศึกษาให้พัฒนาดียิ่งขึ้น	9	15.51
		รวม	38	65.51

จากตาราง 17 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ด้าน การนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมา พัฒนาและปรับปรุง พบว่า ด้านที่มีความถี่สูงสุดคือ สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อสรุปผล และนำไปปรับปรุงและข้อมูลที่ได้ควรนำมารายงานและนำมาพัฒนาเพื่อปรับปรุงการศึกษาให้ พัฒนาดียิ่งขึ้น

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายเขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายเป็นหน่วยวิเคราะห์ และมีผู้บริหารสถานศึกษา และครู เป็นผู้ให้ข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 219 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครู จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอนตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 5 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดให้ตอบไว้ให้ (Forced Choice) โดยใช้ร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของฮอลลิงเกอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger and Murphy) โดยมีข้อคำถาม 35 ข้อ ตามขอบข่ายการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ด้านคือ 1. ด้านบทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน (P) 2. ด้านบทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการ

เรียนรู้ (D) 3.ด้านบทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก และสนับสนุนทรัพยากร (D) 4. ด้านบทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม (C) 5. ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน (A) 6. ด้านบทบาทการพัฒนาและปรับปรุงจากการประเมินผล (A) ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ท (Liker's Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End) เกี่ยวกับแนวทาง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย สรุปสาระสำคัญ จากนั้นนำผลไปวิเคราะห์ แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากไปสังเคราะห์เป็นภาพรวม

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง รองลงมาคือ ด้านการนำแผนสู่การ

ปฏิบัติ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาสามารถแยกประเด็นได้ดังนี้

1.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจักระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก (SWOT) สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการนำผลการ (SWOT) มาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจักระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก (SWOT) สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่าง

ชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกระจายงานให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนหรือเขตพื้นที่บริการ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน ธนาคารโรงเรียน เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสถานศึกษามีการจัดสนามกีฬา มุม BBL สนามเด็กเล่น และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการจัดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้อ่านข่าวสารต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน ธนาคารโรงเรียน เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาต่างๆเข้ามาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการจัดสนามกีฬา มุม BBL สนามเด็กเล่น และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ หรือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.4 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีเครื่องมือประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้

ศึกษาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการนำประเมินผลการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษยานิเทศก์ คณะกรรมการ สมศ. ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการนำประเมินผลการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีเครื่องมือประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษยานิเทศก์ คณะกรรมการ สมศ. ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้ศึกษาเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.5 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปเป็นรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษานำหลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปเป็นรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก

1.6 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา พบว่า สถานศึกษานำข้อมูลจากการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ด้านด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณา พบว่า สถานศึกษานำข้อมูลจากการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์และเพื่อศึกษาแนวทางของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปรายเพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เกิดประโยชน์ต่อไป ไว้ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลและด้านการประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผน

1.1 ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยการเปิดให้ทุกภาคส่วนของสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สนับสนุนกำหนดการวางแผนอย่างเป็นระบบ กำหนดนโยบาย มีการติดตามผล ประเมินผลร่วมกันและนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา อีกทั้งตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ให้สถานศึกษาทุกสังกัดและทุกขนาดต้องพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้หรือใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทตามกรอบภาระหน้าที่ของงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (สมพิศ ใช้เฮียง 2554) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตเมืองและชนบท ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวางแผน ด้านการประเมินผล และด้านการดำเนินการ ตามลำดับ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผลและด้านการวางแผน ตามลำดับ

1.2 ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยมีการวางแผนการจัดบุคคลจัดให้บุคลากรได้อบรมสัมมนาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lopez, (2001) ได้ศึกษาลำรวจกลวิธีการสอน และการปรับตัวของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 1,780 คน และตอบ

แบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ 70 ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural Education) จากโรงเรียนฝึกหัดครู หรือจากการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ขณะที่ร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมจากที่ใด ๆ เลย และพบว่ากลวิธีการสอนที่ครูใช้ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เกิดการยอมรับหรือ ทัศนคติในวัฒนธรรมและความคิดรวบยอดต่อตนเอง (Self-concept) และการสอนโดยการบูรณาการหรือผนวกรวมเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของนักเรียนในชั้นเรียนไปในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน จำนวน 3 คน พบว่าปัญหาสำคัญที่สุดของครูที่สอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม คือ การที่ครูไม่มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในภาษาของนักเรียนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ และผลที่ตามมาคือ ครูขาดความไวในการรับรู้ความต้องการของนักเรียนเกิด และความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน สำหรับปัญหาที่ครูพบในเด็กต่างชาติพันธุ์ คือ ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน

1.3 ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินการจัดการทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการดำเนินการจัดการทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรให้ดำเนินการในขั้นตอนของการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาในรูปของงานโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (อดิพันธ์ อมาตยคง 2552, หน้า 96-104) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงครามในระดับ มากนั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษาต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการดำเนินการและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ มีงบประมาณจำกัด ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถนำนักเรียนไปเรียนยังแหล่งเรียนรู้ตามกำหนดเวลา การนำนักเรียนไปแหล่งเรียนรู้ อาจเกิดอุบัติเหตุแก่นักเรียน แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดมีจำกัด และขาดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะถ่ายทอดความรู้ สถานศึกษาควร

ประสานกับชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแสวงหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและในชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีการศึกษารายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายและประเมินผลการจัดการศึกษาจังหวัดเชียงราย จากการประมวลผลข้อมูลตามตัวชี้วัดด้านความครอบคลุมทั่วถึง และเพียงพอ ใน 8 ตัวชี้วัด ของจังหวัดเชียงราย โดยใช้ข้อมูลประจำปีการศึกษา 2551 สรุปได้ว่า ตัวชี้วัดที่ 1 ในเรื่องงบประมาณ สำหรับห้องสมุดที่สถานศึกษาได้รับจัดสรรต่อจำนวนผู้เรียน ไม่สามารถแปลค่าจากผลการประเมินโดยเทียบกับคู่มือรายงานการออกแบบและพัฒนาระบบข้อมูลและระบบการประมวลผลข้อมูลสำหรับการประเมินผลการจัดการศึกษาของประเทศ เนื่องจากเกณฑ์การประเมินกับผลการประเมินไม่สอดคล้องกัน สำหรับตัวชี้วัดอื่น ๆ ได้แก่ อัตราส่วนผู้เรียนต่อคอมพิวเตอร์ที่ใช้งานได้จริง ร้อยละของสถานศึกษาที่มีอินเทอร์เน็ตอัตราส่วนแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ต่อประชากร 40,000 คน อัตราส่วนการใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ประชากร 100 คน ต่อปี อัตราส่วนนักเรียนภาคีรัฐ : เอกชน อัตราส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ (ม.4 – 6) : นักเรียนสายอาชีพ(ปวช. 1-3) และอัตราส่วนนิสิตนักศึกษาอุดมศึกษาเปรียบเทียบ 3 กลุ่มสาขาวิชา (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพ)

1.5 ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงานอยู่ในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ระยะที่ 2 : จังหวัดอุดรธานี พบว่า การติดตามประเมินผลและนิเทศแบบกัลยาณมิตร โรงเรียน ทั้ง 5 แห่ง หลังการนำแผนพัฒนาครูและผู้บริหาร พบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น การประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ครูจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ โดยครูเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ การ

ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา หลังกิจกรรมการทบทวนรูปแบบและการจัดกิจกรรมพัฒนาครู ผู้บริหารฯ และนักเรียนในระยะก่อนปีภาคเรียนที่ 2/2554 และระยะปีภาคเรียนฤดูร้อน คณะนักวิจัยได้ติดตาม ตรวจสอบ และนิเทศแบบกัลยาณมิตร สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขคือ ครูต้องมีอุดมการณ์ มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

1.6 ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุงโดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุงเป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พจรัตน์ คุณทวิลาภผล 2559) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่พิเศษมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับปานกลาง เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด มีการรักษาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน มีการประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

1.1 ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยกำหนดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ (ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, 2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 และเขต 2 พบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 และเขต 2 พบว่า สถานศึกษามีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก มีหลักเกณฑ์การดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีการนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มีการตรวจสอบประเมินผล มีการปรับปรุงและการพัฒนา มีการติดตาม แก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน ส่วน

ปัญหา ได้แก่ ครูผู้สอนให้ความสำคัญในการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ค่อนข้างน้อย การดำเนินงานโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน การติดตามและประเมินผล มีการจัดระบบการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ ผลการประเมินไม่มีประสิทธิภาพ การปรับปรุงและการพัฒนา ไม่ได้นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนา

1.2 ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยมีการวางแผนการจัดบุคคลจัดให้บุคลากรได้อบรมสัมมนาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิรัตน์ มัทธวรรณ์ ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา นโยบายการเตรียมครูเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา พบว่าแนวคิดเชิงทฤษฎีของนโยบายการเตรียมครูเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการเตรียมครูประถมศึกษาให้มีคุณภาพสูง เหมาะกับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาสรุปได้ 7 ด้านคือ 1)ด้านการกำหนดนโยบายการผลิตครู พบว่า ต้องมีการกำหนดนโยบายที่มีความเฉพาะเจาะจงในการเตรียมครู โดยเน้นที่การเตรียมครูในระดับประถมเป็นอันดับแรก 2)ด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนครู 3)ด้านหลักสูตรผลิตครูประถมศึกษา 4)ด้านการฝึกและการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 5)ด้านการจบการศึกษาของนักเรียนครู 6)ด้านการให้ใบรับรองเพื่อประกอบวิชาชีพครู 7)ด้านการเข้าสู่วิชาชีพครูประถมศึกษา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการเตรียมครูเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาคือผู้สอนต้องเชี่ยวชาญในศาสตร์ของวิชาชีพครู รวมทั้งมีทักษะการสอนที่เป็นเลิศ ยึดผลผลิตหรือเป้าหมายเป็นสำคัญและการยกระดับมาตรฐานการพัฒนาครูประจำการหรือบุคคลที่ไม่มีวุฒิต่างวิชาชีพครูเพื่อให้มีวุฒิต่างครู

1.3 ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการดำเนินการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรให้ดำเนินการในขั้นตอนของการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาในรูปแบบของงานโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนดขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (วรารกรณ์ นาคคง, 2557) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามยุทธศาสตร์ของกรุงเทพมหานคร พบว่าแนวทางในการดำเนินการของเมืองต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ในการขับเคลื่อนเพื่อกระตุ้นให้ทุกคน

เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาจากแหล่งเรียนรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ได้มีการจัดทำโครงการ/กิจกรรมโดยใช้นวัตกรรมที่น่าสนใจเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนเรียนรู้จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำธรรมนูญแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแทนจากทุกภาคส่วนของเครือข่ายการศึกษา ประชุมร่วมกันจัดทำธรรมนูญเพื่อจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อติดต่อสื่อสาร จัดทำร้านเพื่อการเรียนรู้ บัตรสมาชิกเพื่อการเรียนรู้ และข้อตกลงที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของทุกคน

1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปผล จัดทำรายงานและปรับปรุง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก นั้น เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำได้มีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีการศึกษารายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรินทร์ จันทราพูน, 2555) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อหารพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า กลยุทธ์หลักที่สำคัญ 3 กลยุทธ์ ประกอบด้วยกลยุทธ์กระตุ้นการก่อตั้งเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือ กลยุทธ์ประเมินผลและปรับปรุงงานของเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งกลยุทธ์นี้ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในการติดตามประเมินผล และปรับปรุงงานเพื่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและเพื่อประสานงานพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

3. การศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แบ่งเป็น 6 ด้าน พบว่า

ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจักระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน ได้มีแนวทางเห็นว่า สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาประจำปี มีความคิดเห็นเสนอแนะว่า ครูและบุคลากรต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนทุกคนตามความเหมาะสม และสถานศึกษาควรมีการระดมความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ไปในทิศทางเดียวกัน ภายในกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาแต่ละสาระให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ

ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดการแหล่งการเรียนรู้ ได้มีแนวทางเห็นว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรตามความถนัดตามแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร ได้มีแนวทางเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม เช่น การเตรียมตัวผู้เรียน ครู บุคลากร อาหาร พาหนะ วัน เวลา สถานที่ ที่เหมาะสมกับวัยและหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดทำให้ถูกต้องและปลอดภัย

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล ได้มีแนวทางเห็นว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศตามแผนงานให้เป็นปัจจุบัน ประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและได้มีข้อเสนอแนะควรให้รายงานผลการปฏิบัติงานทันที

ด้านการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง ได้มีแนวทางเห็นว่า สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อสรุปผล มีการนำข้อมูลที่ได้นำมารายงานและนำมาพัฒนาเพื่อปรับปรุงการศึกษาให้พัฒนาดียิ่งขึ้น

แนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ใน 6 ด้านนั้น แต่ละด้านโดยรวมอยู่ในระดับ มาก สอดคล้องกับ (สุภามาต อ๋าดวง, 2554) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผลการวิจัยพบว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบาย ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในวัด ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่วัดจัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้ และด้านการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ โดยด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แนวทางการจัดแหล่งเรียนรู้ในวัดเพื่อเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบาย เน้นให้ผู้ใช้บริการทุกคนได้เข้ามาศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการแหล่งการเรียนรู้ภายในวัด เป็นการจัดการทำงานอย่างมีระบบโดยกำหนดระเบียบแบบแผนการทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดแหล่งเรียนรู้ เน้นให้บุคลากรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ รวมไปถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อีกทั้งมีจิตอาสาในงานการพัฒนาอีกด้วย ด้านกิจกรรมที่วัดจัดเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ กิจกรรมทัศนศึกษาในวัด กิจกรรมการอบรมระยะสั้น รวมไปถึงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบระยะยาว ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนควรเป็นผู้ใช้บริการที่ดีให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และควรเป็น

ผู้จัดแหล่งการเรียนรู้โดยเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแหล่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างภาคีเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้ ควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาระบบการจัดการให้แก่แหล่งเรียนรู้ในวัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ครั้งนี้ ยังมีปัญหาหลายประการที่ได้กล่าวมาแล้วเพื่อให้การวิจัยได้ทราบถึง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ และแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประสพผลสำเร็จมากขึ้น ผู้ศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากถึง 6 ด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันดำเนินงานตามขอบข่ายการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบต่อเนื่อง

2. ด้านการวางแผน บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน ควรมีการพัฒนาแผนที่มีคุณภาพ มีการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

3. ด้านการนำแผนสู่การปฏิบัติ บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดการแหล่งการเรียนรู้ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบงานการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมนั้น ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพให้กับครูปฏิบัติการสอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้รับผิดชอบให้มีความรู้ มีทักษะ ทศนคติและเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เกิดการยอมรับหรือ ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและความคิดรวบยอดต่อตนเอง (Self-concept) จัดการสอนโดย

การบูรณาการหรือผนวกรวมเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของนักเรียนในชั้นเรียนไปในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและควรเชื่อมโยงการใช้สื่อเทคโนโลยีที่เป็นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4. ด้านการดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร อาจารย์ทศศาสตร์เดิมที่มีอยู่แล้วมาปรับปรุงและนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนและควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยอาจกำหนดในรูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กล่าวคือมีฝ่ายดูแลงานในส่วนของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมโดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการพัฒนากิจกรรมหรือหลักสูตร ตลอดจนจัดสรรงบประมาณ อีกทั้งดูแลทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร

5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ควรมีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลเพื่อเป็นการตรวจสอบความสำเร็จในการปฏิบัติงานของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม อย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน

6. การประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน ควรกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผน/โครงการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารโครงการ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้รับทราบความเป็นไปของการดำเนินโครงการสามารถตรวจสอบ ควบคุม และติดตามงานได้ ในส่วนของผู้ปฏิบัติงานจะสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผน มีความระมัดระวัง และเตรียมพร้อมที่จะทำงานมากขึ้น เพื่อเตรียมรับการตรวจสอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน

7. การนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง ควรมีการติดตาม ควบคุม กำกับ เพื่อตรวจสอบแผน หาข้อมูลในการปรับแผนใหม่และจัดทำแผนใหม่ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นวงจรของแผนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยขยายผลในเชิงพัฒนาโดยการนำรูปแบบหรือแนวทางของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมไปใช้ไปใช้ในรูปแบบของการวิจัยเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่น ๆ รวมถึงการสร้างเครือข่ายภาคีภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วม
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2544) **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช**

2544. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11.**

(พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

กิตติวินท์ เดชชนานกร. (2559). **การจัดการศึกษาในโรงเรียนพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา:**

**โรงเรียนบ้านร่องสำน ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. ปรัชญาดุขฎิ
บัณฑิต กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.**

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2554). **สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6).**

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสาร.

จรัญ มาพิทักษ์. (2557). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของ**

ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตจตุจักร สังกัดกรุงเทพมหานคร. ค.ม.,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชลธิชา ประทุม. (2556). **การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้**

ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 27. สารนิพนธ์, ศษ.ม, มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน,

ขอนแก่น.

ซูริยาตี อัศคอสีสิน. (2553). **ผลของการใช้บทเรียนโมเดลเรื่อง ศาสนา ตามแนวคิด**

พหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน. วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ค.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี.

ดิเรก พรสีมา. (2543). **ปฏิรูปการศึกษาไทยทำอย่างไร.**

โรงพิมพ์ ส.รุ่งทิพย์ออฟเซ็ท: กรุงเทพฯ.

ดวงกมล กิ่งจำปา. (2555). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงาน**

เทคโนโลยีทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

- ทัศนีย์ วงศ์เย็น. (2547). **หลักและวิธีการจัดการสถานศึกษา ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**, ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา, (หน้า 132-178). สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2552). **ความไม่หลากหลายของความหลากหลายทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมมติ.
- นภาเดช บุญเชิดชู และคณะ. (2553). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์, ด.ด., คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: กรุงเทพฯ.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2549). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : นิพิศการพิมพ์.
- นิติไทย นัมคณิศรณ. (2557). **การดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่และประชาคมอาเซียน**. ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต: กรุงเทพฯ.
- บัญญัติ ยงย่วน, ปณิตดา ธนเศรษฐกร และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2553). **การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม: กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ประกอบ บุญญานุกพงศ์. (2539). **รายงานผลการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สุราษฎร์ธานี**. สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี: สุราษฎร์ธานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). **การบริหารงานวิชาการ**. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ: กรุงเทพฯ.
- พรรณี เสี่ยงบุญ, ชีรวัฒน์ เยี่ยมแสง และศักดิ์พงศ์ หอมนวล. (2553). **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองบัวคู อำเภอนาดูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- มัญญา นวลศรี. (2552). **แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต**. วิทยานิพนธ์, ด.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

รุจิราพร รามศิริ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็น
ฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และจิต
วิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. ศษ.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร,
 นครปฐม.

วสวัตดี วงศ์พันธุ์เศรษฐ์. (2557). **ภูมิศาสตร์ของอารมณ์ในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมใน**
อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
 วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

(สาขาวิชาภูมิศาสตร์)

วิโรจน์ สารรัตน์ และสัมพันธ์พันธุ์พฤกษ์. (2545). **ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษา**
และมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

ศรินยา จันทสุทธิบวร. (2542). **บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการพัฒนาการมีส่วนร่วม**
ร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. วท.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
 กรุงเทพฯ.

ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง, สมชัย วงษ์นายะและทวนทอง เขาวงกัรติพงศ์. (2556). **การพัฒนา**
กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2.
 วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ปร.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร,
 กำแพงเพชร.

สกลรัตน์ กุมุทมาศ. (2550). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู**
ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. **วารสารวิทยากร,** 107(9) : หน้า 99

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2545). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ.**
 กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานกฤษฎีกา. (2543). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร**
กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2543. สำนักงานกฤษฎีกา. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **การปฏิบัติงานข้าราชการครู.**
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **คุณภาพของครูสู่คุณภาพการเรียนรู้.**
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ: กรุงเทพฯ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับประเมินคุณภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). **การประชุมวิชาการ การวิจัยทางการบริหาร การศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2548-2551**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2552). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สุวัฒน์ ศิรินิรันดร์. (2549). **บทสรุปการวางแผนกลยุทธ์**. ซี แอน เอ็น: กรุงเทพฯ.
- สิระ สมนาม. (2552). ลักษณะการเรียนรู้และกลวิธีการเรียนรู้ภาษาของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ณ สถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือตอนบน, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อีสเทิร์น, หน้า 80-87, ธันวาคม 2551 - พฤษภาคม 2552.
- สรวงทิพย์ ภู่อุชฌนา. (2545). **การรับรู้บทบาทที่กำหนด บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่แท้จริงของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานที่อนามัย เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์, กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อดิพันธ์ อมาตยคง. (2552). **การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์, ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. (2555). **การศึกษาพหุวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์, ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- อมรพงศ์ วรรณะภุติ. (2555). **การพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บและควบคุมพัสดุเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์, กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). **ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์, ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. ปัตตานี.
- Allport, G. W., & Ross, J. M. (1967). **Personal Religious Orientation and Prejudice**. *Journal of Personality and Social Psychology*, 5(4), 432–443.
- Banks.(1989). **Multicultural Education Issues and Perspectives**.
- Getzels, J. W., & Guba, E. G. (1957). **Social behavior and the administrative process**. *The School Review*,65(4), 423–441.
- Grant, Carl A. & Gloria Ladson–Billings (1997).**Dictionary of Multicultural Education**. **Phoenix, Arizona: The Onyx Press**.
- Grobler, A., & Grubner, A. (2006). **An empirical model of the relationships between manufacturing capabilities**. *International Journal of Operations & Production Management*, 26(5), 458–485.
- Kaiser, S. M. (2000). **Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Organizational Learning**. Ph.D. Dissertation, Louisiana State University, U.S.A.
- Lopez, Julian T. 1 980 .**Self Concept and Academic Achievement of American Children in Bilingual – Bicultural Programs**, *Dissertation Abstracts*. 5 (November), 1966 – A.
- Vroman, H. W., & Luchsinger, V. P. (1994). **Managing organization quality**. **Burr Ridge, IL: Richard D. Irwin**.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

แบบประเมินเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง ผู้ตอบแบบสอบถามนี้คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงที่ดำเนินการอยู่เพื่อที่จะศึกษา การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยผลการตอบจะไม่ กระทบหรือส่งผลต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใด กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อตาม ความเป็นจริง เพื่อช่วยให้งานวิจัยมีความถูกต้องและผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาค้นคว้า แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

นางสาวรุ่งนภา มาอุต

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 20 – 30 ปี
 31 – 40 ปี
 41 – 50 ปี
 ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

- น้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 5 ปี
 ระหว่าง 6 – 10 ปี
 ระหว่าง 11 – 15 ปี
 มากกว่า 15 ปี

5. ตำแหน่งหน้าที่

- ผู้บริหารสถานศึกษา
 รองผู้บริหารสถานศึกษา
 ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียน

ตอนที่ 2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติในปัจจุบันและบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของตัวเลขที่ท่านเห็นว่าตรงกับระดับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของท่าน ให้ตรงกับสภาพจริงโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง บทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง บทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาระดับมาก
 3 หมายถึง บทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาระดับปานกลาง
 2 หมายถึง บทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาระดับน้อย
 1 หมายถึง บทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาระดับน้อยที่สุด
- ตัวอย่าง**

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบัน					ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา											
00	สถานศึกษามีวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ในสถานศึกษา			✓				✓			

คำอธิบาย ข้อ 00 ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3 ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบัน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4 ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์ หมายความว่า สถานศึกษามีวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ในสถานศึกษา ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบันในระดับปานกลาง และระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในระดับมาก

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบัน					ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การวางแผน											
บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน											
1.	ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก SWOT อย่างสม่ำเสมอ										
2.	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก SWOT มาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง										
3.	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการจัดการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน										
4.	ในการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ										
5.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วม										
6.	สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด										

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในปัจจุบัน					ระดับบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
23.	สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น										
24.	สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในชุมชน หรือเขตพื้นที่บริการ										
25.	สถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ หรือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้อย่างทั่วถึง										
การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล											
26.	สถานศึกษามีเครื่องมือประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย										
27.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศึกษา นิเทศก์ คณะกรรมการ สมศ. ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา										
28.	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้ศึกษาเรียนรู้										
29.	สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด										

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาพุทธมณฑล กลุ่ม
เครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. ด้านการวางแผน

บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน

.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

2. การนำแผนสู่การปฏิบัติ

บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการ
เรียนรู้.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

3. การดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุน
ทรัพยากร.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

4. การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล

บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

5. การประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน

ด้านบทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน.....

ข้อเสนอแนะ.....

6. การนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

ด้านบทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม
กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

คำชี้แจง

คำชี้แจง: แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา เวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อประเมินความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะทำการประเมินความเที่ยงตรง โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรง

+1	=	แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม
0	=	ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่
-1	=	แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องหรือถูกต้องเพียงใด

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
		1	2	3		
การวางแผน						
บทบาทการวางแผนการจัดระบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียน						
1.	ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้มีส่วนร่วมมีการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก SWOT อย่างสม่ำเสมอ	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
2.	สถานศึกษามีการนำผลการประเมินสถานการณ์ภายใน ภายนอก SWOT มาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
3.	สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.	ในการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
5.	สถานศึกษามีการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.	สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงาน/โครงการที่กำหนดในรูปแบบปฏิทินเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
บทบาทการดำเนินงาน การพัฒนาบุคคลให้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานการจัดแหล่งการเรียนรู้						
7.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรมอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8.	สถานศึกษามีการกระจายงานให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9.	สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกได้มีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10.	สถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11.	สถานศึกษาได้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ครู นักเรียน และประชาชนได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การดำเนินงานจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา บทบาทการดำเนินงานการจัดทรัพยากร อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากร						
12.	สถานศึกษามีวิทยากรภายนอกที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องต่าง ๆ มาให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาต่างๆ เข้ามาแนะแนวเกี่ยวกับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14.	สถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ อาทิ เช่น เรือนเพาะชำสวนพฤกษศาสตร์ สวนสมุนไพร สวนหย่อม สวนผัก เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15.	สถานศึกษามีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องดนตรี ห้องนาฏศิลป์ ห้องศิลปะ สหกรณ์ร้านค้าโรงเรียน ธนาคารโรงเรียน เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16.	สถานศึกษามีการจัดสนามกีฬา มุม BBL สนามเด็กเล่น และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17.	สถานศึกษามีการจัดป้ายนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18.	สถานศึกษามีการจัดสถานที่อ่านหนังสือ เช่น มุมอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้เข้ามาอ่านอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19.	สถานศึกษามีการจัดป้ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้อ่านข่าวสารต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
20.	สถานศึกษามีการจัดทำเว็บไซต์ หรือเฟซบุ๊ก เพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้อ่านข่าวสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
21.	สถานศึกษามีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ครู นักเรียน และประชาชนได้ใช้บริการ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
22.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้สื่อเรียนรู้ประเภทอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
23.	สถานศึกษามีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
24.	สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน หรือเขตพื้นที่บริการ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
25.	สถานศึกษาได้จัดแหล่งเรียนรู้ หรือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล						
บทบาทการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล						
26.	สถานศึกษามีเครื่องมือประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรมที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง
27.	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ คณะกรรมการ สมศ. ผู้ปกครองและประชาชนที่ได้มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วมในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.0	สอดคล้อง

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
28.	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการใช้ศึกษาเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
29.	สถานศึกษามีการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตามระยะเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
30.	สถานศึกษามีการนำประเมินผลการและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การประเมินผล สรุปและจัดทำรายงาน						
บทบาทการประเมินผลสรุปและจัดทำรายงาน						
31.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
32.	สถานศึกษานำหลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC (Professional Learning Community) มาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาพหุวัฒนธรรม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
33.	สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานและสรุปเป็นรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
34.	สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรมอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	ประเด็นสอบถาม	ความคิดเห็นของ			ค่า IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง บทบาทการนำข้อมูลจากการรายงานมาพัฒนาและปรับปรุง						
35.	สถานศึกษานำข้อมูลจากการรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อทำแผนขยายผล ต่อยอดการปรับปรุงให้สามารถนำมาใช้ในการประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน	+1	+1	+1	1.0 0	สอดคล้อง

ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

Reliability

[DataSet0]

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.965	70

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	รุ่งนภา มาอูด
วัน เดือน ปี เกิด	13 ธันวาคม 2533
สถานที่เกิด	เชียงราย
วุฒิการศึกษา	ค.บ. ศิลปศึกษา
ที่อยู่ปัจจุบัน	31/1 บ้านสันหลวงกลาง หมู่ 8 ตำบลจอมสวรรค์ อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย 57110
ผลงานตีพิมพ์	ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รุ่งนภา มาอูด (ผู้บรรยาย). (16 มิถุนายน 2561). บทบาทผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา พหุวัฒนธรรม กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 4 (หน้า 704 – 718). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา

